

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VIEŠOSIOS POLITIKOS IR ADMINISTRAVIMO INSTITUTAS

Karolina Meškauskaitė

TARPŽINYBINIS BENDRADARBIAVIMAS ĮGYVENDINANT
JAUNIMO POLITIKĄ LIETUVOJE

Baigiamasis magistro projektas

Vadovas
Doc. dr. Audronė Telešienė

KAUNAS, 2016

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VIEŠOSIOS POLITIKOS IR ADMINISTRAVIMO INSTITUTAS

TVIRTINU

Katedros vedėjas

(parašas) Doc. dr. Audronė Telešienė

(data)

TARPŽINYBINIS BENDRADARBIAVIMAS ĮGYVENDINANT
JAUNIMO POLITIKĄ LIETUVOJE

Baigiamasis magistro projektas

Projektą atliko

Karolina Meškauskaitė

Socialinė politika (Kodas 621L40002)

Vadovas

Doc. dr. Audronė Telešienė

Recenzentas

Doc. dr. Rūta Brazienė

KAUNAS, 2016

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VIEŠOSIOS POLITIKOS IR ADMINISTRAVIMO INSTITUTAS

Karolina Meškauskaitė

(Studento Vardas Pavardė)

Socialinė politika II kursas

(Studijų programa, kursas)

Tarpžinybinis bendradarbiavimas įgyvendinat Jaunimo politiką Lietuvoje

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

2016 m. sausio 7d.

(Data)

Kaunas

(Vieta)

Patvirtinu, kad mano, Karolinos Meškauskaitės magistro baigiamasis projektas tema „Tarpžinybinis bendradarbiavimas įgyvendinant jaunimo politiką“ yra parašytas visiškai savarankiškai, o visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

Meškauskaitė, Karolina. *Interagency Cooperation for Implementation of Youth Policy in Lithuanian*. Master's thesis in Social Policy / supervisor assoc. prof. Audronė Telešienė. Institute of Public Policy and Administration, the Faculty of Social Sciences, Arts and Humanities, Kaunas University of Technology.

Research area and field: Social Policy: Social Policy

Key words: youth policy, the implementation of inter agency cooperation.

Kaunas, 2016. 53 p.

SUMMARY

The formation and implementation of youth policy is not only youth organizations, but also with youth working organizations, offering services for youth organizations prerogative. The conception of public youth centers and spaces is approved by the Director of the Department of Youth Affairs in 2010 on April 7 by the order No. 2V-38-(1.4), work with youth and more specifically one of its forms – open to work with young people - as a concrete tool to establish an integrated and inter agency cooperation in reaching youth policy development. Master's thesis analyzes the inter-agency cooperation implementation of youth policy in Lithuania. This work presents implementation of youth policy. It discusses the concept of inter-agency cooperation and the benefits, which are, provided in the implementation of youth policy, also factors influencing cooperation. Expert interviews conducted inter-agency cooperation in the implementation of the youth policy situation. The main aim is to reveal the essential aspects in Lithuania of inter-agency cooperation in the implementation of youth policy. To achieve the aim there is some task: to discuss inter-agency theoretical assumption; implementation of youth policy in Lithuania overview the importance of cooperation of inter-agency; to analyze inter-agency cooperation implementation of youth policy, highlighting the strengths, weaknesses, opportunities and threats.

The results of analysis showed that interagency cooperation of youth policy is still a very new subject in Lithuania and at present is going through a transition and cooperation in terms of content, it all rests on the human factor. The pessimism still exist in accessing the effectiveness of inter-agency cooperation. It is, emphasized that there is a structure in Lithuania created to work with young people, but there is lack of expertise and frequent desire to change something and apply innovation. Besides, persons, which work with youth policy are not interested in cooperating with each other.

TURINYS

PAVEIKSLAI.....	6
LENTELĖS	6
1.TARPŽINYBINIO BENDRADARBIAVIMO TEORINĖS PRIELAIDOS ĮGYVENDINANT JAUNIMO POLITIKĄ LIETUVOJE	10
1.1 Jaunimo politikos įgyvendinimas Lietuvoje : įstaigos ir struktūros	10
1.2 Tarpžinybinio bendradarbiavimo samprata	13
1.3 Tarpžinybinio bendradarbiavimo kuriama nauda	17
2.TARPŽINYBINIO BENDRADARBIAVIMO SVARBA ĮGYVENDINANT JAUNIMO POLITIKĄ LIETUVOJE	19
2.1 Praktinis tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinimas jaunimo politikoje.....	19
2.2 Bendradarbiavimo procesą įtakojantys veiksniai	22
2.3 Gerieji tarpžinybinio bendradarbiavimo pavyzdžiai Europos valstybėse	24
3.TARPŽINYBINIO BENDRADARBIAVIMO ĮGYVENDINANT JAUNIMO POLITIKĄ LIETUVOJE SITUACIJOS TYRIMAS	29
3.1 Tyrimo metodologija	29
3.2 Empirinių duomenų ir tyrimo rezultatų analizė.....	32
3.3 SSGG analizė.....	41
IŠVADOS	45
REKOMENDACIJOS	47
LITERATŪRA	48
PRIEDAS.....	53

LENTELĖS

1 lentelė. Jaunimo politikos principai susiję su tarpžinybiniu bendradarbiavimu	16
2 lentelė. Belgijos gerieji tarpžinybinio bendradarbiavimo pavyzdžiai	26
3 lentelė. Norvegijos gerieji tarpžinybinio bendradarbiavimo pavyzdžiai	28
4 lentelė. Respondentų socialiniai duomenys	32
5 lentelė. Opiausios jaunimo politikos problemos	35
6 lentelė. Ekspertų vertinimas apie tarpžinybinį bendradarbiavimą jų įstaigoje	38-39
7 lentelė. Tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinat jaunimo politiką Lietuvoje SSGG analizė	42- 43

PAVEIKSLAI

1 pav. Jaunimo politikos valdymo modelis	12
2 pav. Tarpžinybinio bendradarbiavimo procesas	15
3 pav. Tarpžinybinių bendradarbiavimo tinklų praktinis veikimas Lietuvoje.....	21
4 pav. Bendradarbiavimo elementų struktūra	23
5 pav. Institucijos atsakingos už jaunimo socialinį aktyvumą, ekspertų nuomonė	33
6 pav. Bendradarbiavimo trukdžiai	40

PRIEDAS

1 PRIEDAS. Tyrimo klausimynas.....	54
------------------------------------	----

ĮVADAS

Temos aktualumas. Jaunimo politikos tyrinėtojai sutaria, kad visuomenės gerovė priklauso nuo to, kiek žmonių įsitrauks į aktyvią veiklą ir kaip rezultatyviai valdžia bendradarbiaus su jaunimo bei su jaunimu dirbančiomis organizacijomis. Svarbu pastebėti, kad daug įtakos turi ir valstybės valdžios požiūris į jaunimą, jo poreikius bei keliamų problemų rimtumą. Galima teigti, kad kiekviena šalis siekia suformuoti „autentišką“ jaunimo politiką, nuo kurios priklauso ekonominė bei politinė valstybės ateitis.

Lietuvos Respublikos įstatymuose užuominų apie tarpžinybinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje atsirado jau 1996 metais, įtvirtinus „Valstybinę jaunimo politikos koncepciją“ (Žin., 1996, Nr. 65–1537). Ketvirto koncepcijos skyriaus „Pagrindiniai valstybinės jaunimo politikos principai“ 4.2. punkte teigiama, kad „Valstybinės institucijos, sprendamos bendras visuomenės problemas, turi vadovautis visumos požiūriu į jaunimo situaciją ir jaunimo problemas principu. Jaunimo problemos turi būti sprendžiamos neapsiribojant tradiciniais valstybinių institucijų veiklos sektorių rėmais“. Šis punktas atskleidžia tarpžinybinio bendradarbiavimo esmę bei parodo, kad tik vykstant tarpžinybiniam bendradarbiavimui galima nuosekliai ir sistemingai siekti užsibrėžtų tikslų jaunimo politikos srityje ir svarbiausia, kad į tarpžinybinį bendradarbiavimą formuojant bei įgyvendinant jaunimo politiką turi būti įtraukti jaunimo atstovai.

Tarpžinybinis bendradarbiavimas, kaip nurodoma Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 3 straipsnyje (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238), yra vienas iš jaunimo politikos įgyvendinimo principų. Jis apibrėžiamas taip: „Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, sprendamos su jaunimu susijusius klausimus, bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje.“ Daugiau tarpžinybinio bendradarbiavimo apibrėžimų pateikia ilgametis jaunimo politikos ekspertas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Bendruomenių reikalų skyriaus vedėjas A. Kučikas. Pasak A. Kučiko: „Tarpžinybinis bendradarbiavimas yra atskirų institucijų, kurios atsakingos už viešosios politikos sritis, veiklų koordinavimas specifine tema, siekiant bendro tikslo“. Jaunimo politikos srityje – įvairios viešosios politikos institucijos, susitelkusios spręsti jaunimo reikalus.

2009 metais priimta Europos jaunimo strategija yra tarpžinybinio pobūdžio. Strategijoje numatyti veiksmai apima įsidarbinimo, kultūros, politinio dalyvavimo, švietimo ir kitas srityse, kadangi dauguma su jaunimu siejamų klausimų – būstas, šeima, migracija, įsidarbinimas – reikalauja tarpžinybinio požiūrio bei bendrų institucijų veiksmų.

Temos pasirinkimas ir mokslinis naujumas. Pastaruoju metu Lietuvos mokslininkai gan aktyviai tyrinėja šiuolaikinės visuomenės sociokultūrinės problemas. Tautinės tapatybės ir pilietinės visuomenės reikšmės, mažėjimo globalizacijos akivaizdoje problemas analizavo Aramavičiūtė (2008), Grigaliūnas, Malinauskas (2008), Grigas (2001, 2002, 2003), Gudzinavičiūtė (2010), Matonytė (2003), Ranonytė (2006), Šiliauskas (2005), Zuoza (2000). Jaunimo integracijos pilietinėje visuomenėje problemas tyrė Paltrokaitė (2010), Jasaitis (2007, 2010), Urmonienė (2004). Miestų ir kaimiškų vietovių plėtros ir bendruomenės sanglaudos stiprinimo klausimus analizavo Atkočiūnienė (2008, 2009), Jasaitis (2005, 2008, 2010), Šiame darbe buvo remtasi Lietuvos autorių: Leliūgienės I. (2002), Ruikos D. ir Zaivej S. (2003), Petraitienės J., Stankeliūnienės J., Stepanovos K., ir kt. (2006) moksliniais darbais. Atlikta apžvalga rodo, kad Lietuvoje yra mažai domimasi tarpžinybinio bendradarbiavimo galimybėmis vykdant jaunimo politiką Lietuvoje, todėl yra būtina dalytis patyrimu ir žiniomis, analizuoti tarpžinybinio bendradarbiavimo pavyzdžius, nustatyti ir spręsti sisteminės bendradarbiavimo problemas. Mokslinėje literatūroje beveik nėra darbų, susijusių su tarpžinybinio bendradarbiavimu įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje.

Darbo problema. Pasak A. G. Raišienės: „Lietuvoje vyrauja individualizmo kultūra. Bendradarbiavimas laikomas racionalių tiek, kiek netrukdo siekti asmeninių arba siaurų grupinių tikslų. Bendradarbiavimo socialinis reikšmingumas silpnai suvokiamas, todėl vertinamas nepakankamai“. Mažylis L., Vazgelevičius D. (2004) teigė, kad: „Dabartiniam tarpžinybiniam bendradarbiavimui trūksta motyvacijos ir teisės aktų, kurie detalizuotų tarpžinybinį bendradarbiavimą. Dėl šių aplinkybių ir iššūkių sukurti, valdyti ir išlaikyti veiksmingą žinybų bendradarbiavimą tampa labai sudėtinga“. Tyrimo **objektas** - tarpžinybinis bendradarbiavimas įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje.

Tikslas – atskleisti tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje esminius aspektus.

Uždaviniai:

1. Aptarti tarpžinybinio bendradarbiavimo teorines prielaidas įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje;
2. Apžvelgti tarpžinybinio bendradarbiavimo svarbą įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje;
3. Išanalizuoti tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinimą jaunimo politikos srityje išskiriant stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes.

Naudoti tyrimo metodai: Magistro baigiamajame projekte, naudojant mokslinės literatūros analizės metodą, pateikiami teoriniai tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje pagrindai. Pateikiama jaunimo politikos ir tarpžinybinio bendradarbiavimo samprata,

apžvelgiamos įstaigos atsakingos už jaunimo politikos įgyvendinimą Lietuvoje. Darbe apžvelgiami gerieji tarpžinybinio bendradarbiavimo pavyzdžiai Belgijoje ir Norvegijoje. Svarbų indėlį atsakant į darbe iškeltus uždavinius turėjo per pusiau struktūrizuotą ekspertų interviu gauti duomenys ir atlikta SSGG analizė.

Darbo struktūra. Magistro baigiamojo projekto struktūrą sudaro santrauka lietuvių anglų kalbomis, turinys, įvadas, teorinė bei tiriamoji dalys, išvados, rekomendacijos ir literatūros sąrašas. Pirmame darbo skyriuje aptariami teoriniai temos aspektai, apibrėžiamos jaunimo politikos ir tarpžinybinio bendradarbiavimo sampratos. Aprašoma tarpžinybinio bendradarbiavimo kuriama nauda. Antrame skyriuje aprašoma tarpžinybinio bendradarbiavimo svarba įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje, išryškinami praktiniai tarpžinybinio bendradarbiavimo plusai ir minusai, aptariami sektini gerieji Norvegijos ir Belgijos tarpžinybinio bendradarbiavimo pavyzdžiai. Trečiame skyriuje atliekamas ekspertų interviu tyrimas, jų atsakymai lyginami tarpusavyje ir galiausiai pateikiama SSGG analizė. Darbo pabaigoje suformuluojamos išvados ir pateikiamos rekomendacijos.

1. TARPŽINYBINIO BENDRADARBIAVIMO TEORINĖS PRIELAIDOS ĮGYVENDINANT JAUNIMO POLITIKĄ LIETUVOJE

Už jaunimo politikos įgyvendinimą ir formavimą Lietuvoje yra atsakingos viešojo sektoriaus, verslo ir nevyriausybinės organizacijos bei institucijos. Tarp jų vyrauja kompetencijų ir įgaliojimų išsibarstymas, kuris sukelia dilemą, kuri jaunimo politikoje ypač aktuali. Kiekviena ministerijų atsakomybės sritis turi jaunimo dimensiją ir kiekviena ministerija bendradarbiauja, ir dirba su skirtingomis nevyriausybinėmis bei verslo organizacijomis. Tokiu atveju integruotas politikos kūrimas be stipraus žinybų ir kryptingo bendradarbiavimo tampa labai sudėtingas. Todėl šiame skyriuje bus apžvelgiamas jaunimo politikos įgyvendinimas Lietuvoje, aptariamos už jaunimo politikos formavimą atsakingos įstaigos, apžvelgiama tarpžinybinio bendradarbiavimo samprata bei jo kuriama nauda įgyvendinat jaunimo politiką Lietuvoje.

1.1. Jaunimo politikos įgyvendinimas Lietuvoje : įstaigos ir struktūros

XXI amžiuje vis labiau pasireiškiant visuomenės senėjimo tendencijoms, vis dažniau atkreipiamas dėmesys į jaunimą – atskirą socialinę grupę ir ypatingą visuomenės dalį, turinčią savo interesus, savybes ir problematiką. Jaunimo kaip atskiros socialinės grupės išskirtinumas siejamas su žmogaus gyvenimo laikotarpiu, kai integruojamasi į visuomenę, tampama nepriklausomais, bręstama. Bandoma įsitvirtinti darbo rinkoje, pradedama kurti šeima, socialinė ir materialinė padėtis. (Kučikas K., ir Malinauskas A., 2008, p.14).

Jaunimo politikos pagrindų įstatyme, jaunimo politika apibrėžiama: „Kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms“. Arūnas Kučikas (2005) leidinyje : „Savivaldybių jaunimo politikos gairės 2003–2005 metų patirtis ir išvalgos“ jaunimo politiką apibūdina kaip: „Sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų sėkmingai integracijai į visuomenę ir asmeninei jauno žmogaus brandai“.

Jaunimo politika – specifinė valstybės viešosios politikos sritis, kuri pasižyminti aktualumu visoms valstybės viešosios politikos sritims tiek Švietimo ir mokslo, Socialinės apsaugos ir darbo, tiek Sveikatos apsaugos ir kitoms sritims. Jaunimo problematika tampa vis aktualesnė dėl migracijos ir valstybės gyventojų senėjimo ir kitų procesų. Sprendžiant jaunimo politikos klausimus yra dedamas pagrindas valstybės ateičiai (Zuoza R, 2000, p. 15).

Reiktų paminėti, kad jaunimo politikos įgyvendinimo sričių spektras labai platus. Į jas įeina: nusikalstamumo, narkomanijos ir kitų priklausomybių prevencija, sportas, sveikatingumas, sveikatos ir socialinė apsauga, kultūra ir kūryba, poilsis, laisvalaikis, aprūpinimas būstu, užimtumas ir darbas, neformalus ugdymas, studijos, mokslas, mokymas, švietimas, pilietiškumo ugdymas ir kita (Bagdzevičienė R., Dapkus, R. 2005 p.75).

Nefo (2007) teigimu vykdomoji valdžia turi įvairių atsakomybių ir klausimų, kurie turėtų būti sprendžiami nacionalinės jaunimo politikos rėmuose. Praktiškai kiekvienoje Europos šalyje švietimas yra laikomas viena iš pagrindinių politikos sričių, tačiau valstybių vykdomosioms valdžioms vienodai svarbūs ir į kitų politikos sričių lauką patenkantys sveikatos bei jaunimo užimtumo klausimai.

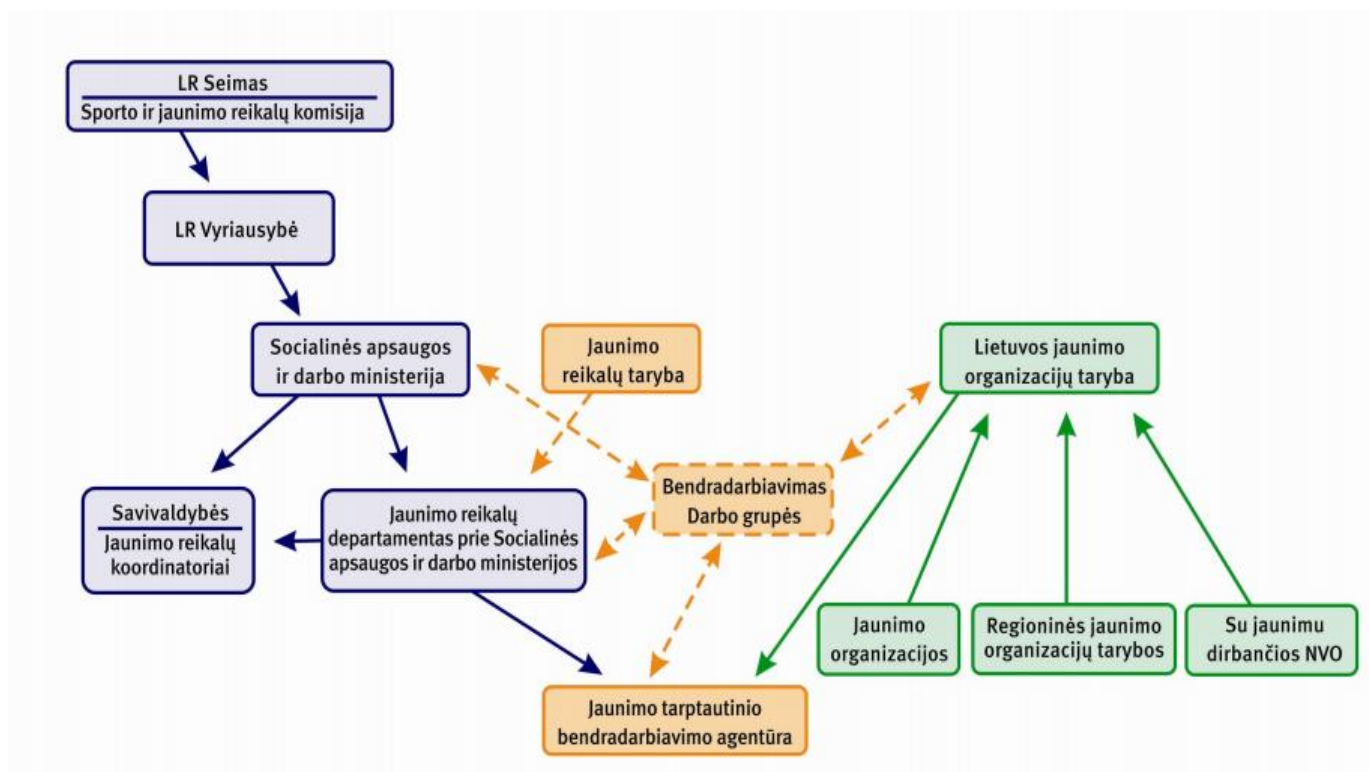
Pagrindinis jaunimo politikos požymis per 2005-2014 m. buvo tai, kad ji tolydžiai įsitvirtino kaip stabilus ir svarbus viešosios politikos elementas. Tai, kad jaunimo politika taip pat yra ir tarpžinybinė bei priskiriama Socialinės apsaugos ir darbo ministro atsakomybės sričiai, kelia nuolatinių neaiškumų, kaip apibrėžti jaunimo politikos ribas ar:

- jaunimo politika – tai veikla, kuria siekiama, kad skirtingų institucijų veikla papildytų viena kitą sprendžiant su jaunimu susijusias politines problemas;
- ar specifinio turinio politikos sritis (LiJOT, 2015).

Atsakymas yra tas, jog jaunimo politika Lietuvoje turėtų būti suprasta abiem būdais (LiJOT, 2015, p. 8). Tam, kad veikla būtų sėkminga, kiekviena nevyriausybinio ar valstybinio sektoriaus jaunimo ar su jaunimu dirbanti institucija bei organizacija turi nuolat sekti problemas ir besikeičiančius jaunimo poreikius bei ieškoti būdų jas spręsti. Todėl jaunimo politikos darbotvarkė prasideda duomenų bei informacijos surinkimu ir analize, padedančia spręsti, kuriai sričiai būtina skirti dėmesio, po to tai išauga į siūlymus ką galima būtų nuveikti vienoje ar kitoje situacijoje, o galiausiai išauga į realius darbus. Po jau nuveiktų darbų ir vėl reikia iš naujo įvertinti esamą situaciją, įvykusius pokyčius ir planuoti naujus darbus, įgyvendinant konkrečius veiksmus, reikalingus tobulėjimui, taigi visi procesai vyksta cikliška (Monkevičius, 2007, p.18)

Valstybinėje jaunimo politikos koncepcijoje teigiama, kad: „Visos Lietuvoje veikiančios organizacijos jaunimo politiką įvardija kaip vieną prioritetinių valstybės sričių. Įgyvendinant jaunimo politiką, siekiama formuoti pilietišką, mobilią, jaučiančią pareigą Tėvynei ir šeimai, įsiliejančią į visuomenės pilietinį, ekonominį politinį, kultūrinį ir socialinį gyvenimą“. Lietuvos jaunimo politikos tikslas – motyvuoti jauną žmogų aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje – iš esmės nedaug skiriasi nuo tų, kuri įgyvendinami kitose Europos Sąjungos šalyse.

Itin svarbus aspektas jaunimo politikos srityje yra institucinė sistema, kuri įtvirtinta įstatymuose ir kituose teisės aktuose, už kurią atsakingos institucijos kurios yra priskirtos nacionaliniam lygmeniui. Pagrindinės institucijos nacionaliniame lygmenyje veikia ir įstatymų vykdomojoje bei leidžiamojoje valdžioje tai: - Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, LR Seimo sporto ir jaunimo reikalų komisija, Jaunimo reikalų taryba, Jaunimo reikalų koordinatoriai, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra, ir jaunimo organizacijos ir t.t. (žr 1 pav.) pavaizduotas jaunimo politikos valdymo modelis.

1 pav. Jaunimo politikos valdymo modelis

Galima teigti, kad yra nemažai atsakingų institucijų kurios yra atsakingos už jaunimo politikos įgyvendinimą Lietuvoje. Arimavičiūtės (2009) teigimu: „ Pripažįstama, kad daugumai šių institucijų vis dar trūksta veiksmingumo: yra pripažįstamos įgyvendinimo sprago ir tikrovės neatitikimas vizijoms“. Tam pritaria ir Bučaitė, Ambotaitė-Mazeliauskienė (2005, p. 18) teigdamos: „Kad iš centro (tiek iš Vyriausybės, tiek iš Valstybinės jaunimo reikalų tarybos) kylančios idėjos yra dažniausiai susilpninamos personalo stygiaus ar resursų, taip pat atitinkamų struktūrų nebuvimo ar kompetencijos. Dėl visų šių priežasčių tampa neefektyvi ir sunkiai prognozuojama tiek atitinkamų paslaugų teikimo jauniems žmonėms, tiek tam tikrų galimybių jiems sukūrimo sistema“.

Derėtų pabrėžti, kad atitinkamos jaunimo politikos srities priemonių įgyvendinimo lygis bei kokybė ES valstybėse narėse dažnu atveju skiriasi, bet pagrindinės šių skirtumų priežastys – nevienodi valstybių politikų įsipareigojimai bei skirtingas šalių finansinis pajėgumas. Teigiama, kad efektyvus jaunimo politikos įgyvendinimas visuomet atsiperka ateityje, tačiau dažnai reikalauja papildomų lėšų. Lietuvoje skirstant biudžeto lėšas labai trūksta ryžtingų sprendimų tiek savivaldybių tiek nacionaliniame lygmenyse (ang. Joint Council on Youth. Youth Policy in Lithuania, 2007, p. 37). Galima teigti, kad bandomosios programos, idėjos arba centrinės valdžios iniciatyvos, dažnai yra neefektyvios arba net visiškai įgyvendinamos, neskyrus joms reikalingų resursų, manoma dėl to, kad tarp dirbančių jaunimo politikos srityje institucijų nėra bendradarbiavimo, kiekviena institucija dirba sau ir siekia savo institucijos tikslų, kurie dažnai skiriasi nuo bendrų šalies suformuluotų tikslų.

Mačiukaitės – Žvinienės A. teigimu: „Esant ekonominiam sunkmečiui, jaunimo politikos situacija dar labiau paaštrėjo: Lietuvoje paplito nuomonė, kad jaunimo politikos tikslai nėra tokie svarbūs, kad jiems įgyvendinti būtų skiriama lėšų“. Lietuva ne vienintelė susidurianti su tokia problema, panašūs procesai vyravo visose ES šalyse. Manoma, kad dokumentai, reglamentuojantys jaunimo politikos įgyvendinimą, buvo patvirtinami nenumatant specialioms priemonėms įgyvendinti būtinų lėšų ir neįvertinus šalies finansinių galimybių. Jaunimo tarpe plintantys negatyvūs veiksniai – nusikalstamumas, narkomanija, girtavimas – skatina susimastyti ir daugiau dėmesio skirti jaunimo politikos formavimui ir numatytų programų įgyvendinimo užtikrinimui bei nepamiršti žinybų atsakingų už šią politikos sritį bendradarbiavimo stiprinimo.

Apibendrinant skyrių galima teigti, kad investuoti į jaunimą, reiškia investuoti į mūsų esamos bei būsimos visuomenės lobyną. Norint turėti aktyvų jaunimą, reikia atkreipti dėmesį į institucijas ir organizacijas vykdančias jaunimo politiką ir įsigilinti į šių žinybų bendradarbiavimą.

1.2 Tarpžinybinio bendradarbiavimo samprata

Tarpžinybinis bendradarbiavimas – tai skirtingų žinybų įstaigų susibūrimas bendrai veiklai ir bendram tikslui. Naudojamos formalios ir neformalios priemonės, kad padėtų užtikrinti sklandų jaunimo politikos įgyvendinimą. Černiausienės N., (2006) teigimu, : „žodis bendradarbiavimas reiškia – dirbti su kitais, o bendrauti – turėti bendrų reikalų, todėl šios dvi reikšmės viena kitą papildo“. Visuotinėje lietuvių enciklopedijoje (2003) teigiama, kad: „Bendradarbiavimas – socialinių grupių arba asmenų bendravimas siekiant padėti realizuoti vienas kito poreikius. Bendradarbiavimas apima vienus ar kitus veiksmus, išorinius pokyčius, kuriuos lemia šie veiksmai, jų atsakomąją reakciją bei šių pokyčių poreikį kitiems individams

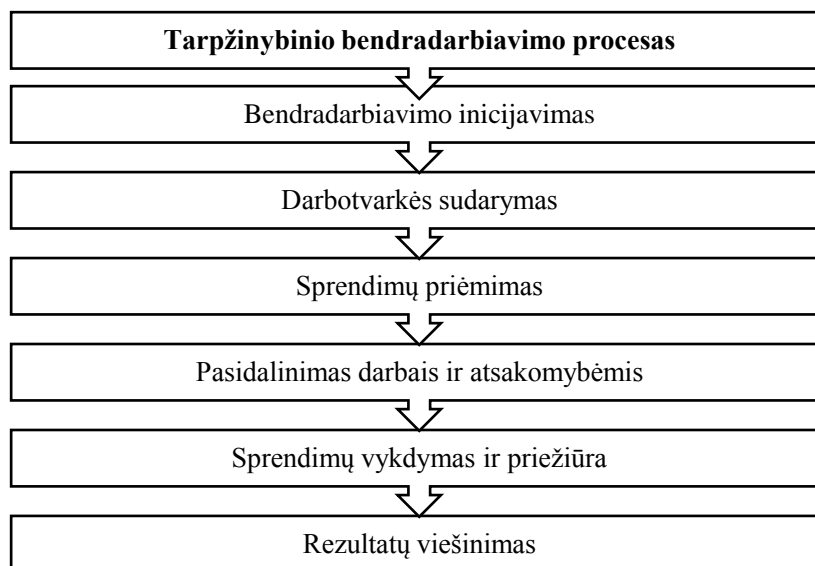
arba jų grupėms. Bendradarbiavimas gali būti nuolatinis ir laikinas, viešas ir privatus, neformalus ir formalus“.

Gedvilienės G. Teresvičienės M. (1999) teigimu : „ Bendradarbiavimas yra daug daugiau negu fizinis buvimas su kitais, pagalba kitiems, pokalbis, dalijimasis informacija, nors visa tai – taip pat svarbu. Bendradarbiavimas – tai kooperacija siekiant bendro tikslo, žmonių socialinė sąsaja, atsirandanti dirbant kartu“. Indrašienės V. (2004) teigimu: „Bendradarbiavimo gebėjimai reikalingi dirbant socialinį darbą“. Raišienė A. G. (2006) teigė, kad: „Vakarų šalyse vis dažniau pasitelkiamas bendradarbiavimas kaip esminė sėkmingos veiklos strategija, nes bendradarbiavimo procesų valdymas reikalauja gebėjimo efektyviai koordinuoti skirtingų organizacijų, institucijų, ir socialinių grupių veiklą“. Bendradarbiavimo įgūdžių galima išmokti tik grupėse. Grupinis bendradarbiavimas yra toks senas kaip žmonija. Jensen E. (1999) teigė, kad bendradarbiavimas yra daugiau nei grupinis darbas. Bendradarbiavimui įtakos turi gebėjimas reflektuoti ir bendro darbo įgūdžių turėjimas. Lietuvos mokslininkų ir praktikų publikacijose nagrinėjamos nevyriausybinių sektoriaus viešojo, ir privataus bendradarbiavimo problemos.

Tarpžinybinio bendradarbiavimo temą nagrinėjo viešojo administravimo, teisėsaugos, edukologijos sričių Lietuvos mokslininkai ir praktikai (R. Jucevičius (1999), R. Kolesnykas (2000), A. Pumputis (2001), V. Indrašienė (2004), L. Mažylis ir D. Vazgelevičius (2004), L. Miltenienė (2005), R. Kontautienė (2006), A.G. Raišienė (2006), O.Merfeldaitė (2007), S. Puškorius (2006)). Daugelio šių mokslininkų manymu, bendradarbiavimo sėkmę užtikrina tik tiksliai apibrėžtos bendradarbiaujančių organizacijų veikimo ribos ir joms būdingų vaidmenų žinojimas ir atlikimas. T. Furnissas (2003) teigia, kad: „Svarbu paminėti, kad vienos žinybos turi gerai išmanyti kitų žinybų veiklą. Bendraujant tarpžinybinio lygmeniu svarbu, kad specialistai neperžengtų savo atsakomybės ribų: dažnai imamasi neadekvačios atsakomybės arba jos kratomasi už tuos sprendimus, už kuriuos jų įstaiga neatsako ir kuriems priimti jiems trūksta kvalifikacijos“ .

Pasak A. Kučiko: „Tarpžinybinis bendradarbiavimas yra atskirų institucijų, kurios atsakingos už viešosios politikos sritis, veiklų koordinavimas specifine tema, siekiant bendro tikslo. Jaunimo politikos srityje – įvairios viešosios politikos institucijos, susitelkusios spręsti jaunimo reikalus. Tarpžinybinis bendradarbiavimas vyksta dviejuose lygmenyse tiek horizontaliame lygmenyje, tiek ir vertikaliame lygmenyje (nacionalinis lygmuo – savivalda). Kalbant apie nevyriausybinių ir valstybinių sektorių tai yra valstybės institucijos, atsakingos už jaunimo politiką, ir jiems padedantys visuomeniniai partneriai tokie, kaip - LiJOT, jaunimo NVO, verslo sektorius. Š. Frolenko, teigia, kad : - „Esminis tarpžinybinio bendradarbiavimo bruožas – skirtingos struktūros, kurios yra viena kitai nepavaldžios, tarpusavyje derina veiksmus.“

(Tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo..., 2010, p. 20). Žemiau pateiktas tarpžinybinio bendradarbiavimo procesas, pasak mokslininko Colley H.(2007), vyksta šešiais etapais (žr. 2 pav.).

2 pav. Tarpžinybinio bendradarbiavimo procesas

1. *Bendradarbiavimo inicijavimas.* Vyksta tada, kai dvi ar daugiau institucijų savarankiškai supranta bendradarbiavimo poreikį arba viena iš pusių inicijuoja, skatina bendradarbiavimą, stengdamasi įtraukti daugiau kitų partnerių.

2. *Darbotvarkės sudarymas.* Bendradarbiavimo darbotvarkę svarbu sudaryti tam, kad nekiltų konfliktų dėl to, kas ir kokius klausimus gali įtraukti į darbotvarkę.

3. *Sprendimų priėmimas.* Šiame etape svarbu, kad kiekviena bendradarbiaujanti šalis turėtų vienodą balsą ir galias. Taip pat visos šalys turi nutarti, koku būdu (vienašališkai, konsensuso ir t.t.) bus priimami sprendimai.

4. *Dalinantis darbais ir atsakomybėmis partneriai nusprendžia,* kokia našta tenka kiekvienam iš jų įgyvendinant priimtus sprendimus, ar visi prisideda savo ištekliais, ar procesą įgyvendina bei remia tik vienas ar keli partneriai.

5. *Sprendimų vykdymo ir priežiūros etape* vienas arba visi iš bendradarbiaujančių partnerių prižiūri sprendimų vykdymą.

6. *Rezultatų matomumas, viešinimas.* Šio etapo metu bendradarbiaujančios šalys nusprendžia, kuri iš jų bus atsakinga už rezultatų viešinimą, tačiau pripažįstamas ir viešinamas visų partnerių indėlis (Bryson, Crosby, Stone, 2006, p. 45-51).

Kaip jau buvo minėta, norint efektyviai ir kokybiškai įgyvendinti ir formuoti jaunimo politiką būtina jaunimui aktualius klausimus spręsti kartu su jaunimo atstovais. Aptarus nevyriausybinių organizacijų vaidmenį formuojant jaunimo politiką ir siekiant efektyvaus tarpžinybinio bendradarbiavimo būtų tikslinga apžvelgti kai kuriuos jaunimo politikos principus ir tai, kaip jie susiję su tarpžinybiniu bendradarbiavimu (žr. 1 lent.).

1 lentelė. Jaunimo politikos principai, susiję su tarpžinybiniu bendradarbiavimu

PRINCIPAS	PAAIŠKINIMAS
1-asis principas pariteto – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos yra atstovaujamos po lygiai.	Šis principas įstatymu įtvirtina, kad sprendžiant su jaunimu susijusius klausimus turi būti užtikrinamas visavertis jaunų žmonių bei jaunimo organizacijų dalyvavimas
4-asis principas, – dalyvavimo – su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant ir derinant su jaunimu ar jaunimo organizacijų atstovais	Tai yra esminis principas, kuris įstatymu įtvirtina, kad tarpžinybinis bendradarbiavimas jaunimo politikos srityje vyksta tik dalyvaujant jauniems žmonėms ar jų atstovams.
5-asis principas – informavimo – savivaldybių ir valstybės įstaigos bei jaunimo organizacijos informuoja jaunimą jam aktualiais klausimais prieinama ir priimtina forma;	Ši įstatyme įtvirtinta efektyvaus politikos įgyvendinimo forma įvardina esmines prielaidas efektyviam jaunimo organizacijų ar jaunimo dalyvavimui tarpžinybiniame bendradarbiavime

Šaltinis: Parsons W. *Viešojo politika. Politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas*. Vilnius: Eugrimas, 2001.

Apžvelgiant lentelę galima teigti, kad išvardinti principai dar kartą parodo, kad į tarpžinybinį bendradarbiavimą turi būti įtraukiamas jaunimas, o prielaidas sėkmingam jų įsitraukimui sudaro įstatymai. Taigi tarpžinybinis bendradarbiavimas yra institucijų bendro tikslo siekimas ir atskirų, viena kitai nepavaldžių institucijų veiksmų derinimas sprendžiant jaunimo reikalus. Remiantis prieš tai minėta informacija, kad tarpžinybinis bendradarbiavimas gali vykti ir horizontaliame, ir vertikaliame lygmenyje galima teigti, kad visos anksčiau išvardintos institucijos tiek nacionaliniu, tiek vietos lygmeniu formuodamos ir įgyvendindamos jaunimo politiką gali dalyvauti tarpžinybiniame bendradarbiavime (pvz., horizontalus lygmuo - bendradarbiauja institucijos savivaldybės lygmenyje arba institucijos nacionaliniame lygmenyje, vertikalus - nacionalinis lygmuo su savivalda.). Vertėtų pabrėžti ir tai, kad tarpžinybinis bendradarbiavimas jaunimo politikoje turi būti vykdomas dalyvaujant ir nevyriausybiniams jaunimo organizacijoms.

Sėkmingai vykdyti tarpžinybinį bendradarbiavimą yra sudėtinga, tai rodo įvairių valstybių patirtis: skirtingoms institucijoms sudėtinga sukurti stiprų bendros nuosavybės (savininkiškumo, angl. k. – ownership) jausmą bendrai strategijai, kai kiekviena institucija pasižymi skirtingomis darbo kultūromis bei konkurencija ir neišvengiamai nori tapti koordinuojančia partnere. Kiekviena žinyba pasižymi savitais bruožais: terminija (žodynu), specialistams būdinga elgsena, specifine organizacijos kultūra, tradicijomis. Tai paaiškina, skirtingą darbuotojų elgesį mokykloje,

savivaldybėje, ar jaunimo centre. Jei žinybos nėra lanksčios ir stokoja lankstumo bei noro suprasti ir prisitaikyti, bendradarbiauti bus sudėtinga (Corbalan, A. 2008., p. 5)

Anot N. Žemaitienės (2006) teigimu tarpžinybinis bendradarbiavimas yra labai svarbus, bet dar nepakankamai panaudotas prevencinės veiklos optimizavimo šaltinis. Pasak N. Žemaitienės (2006) - bendradarbiavimas su panašius uždavinius sprendžiančiomis grupėmis ir organizacijomis praturtina prevencinę veiklą naujomis įžvalgomis bei konstruktyviais sprendimais ir suteikia daugiau galimybių. Toje pačioje srityje besidarbuojantys asmenys privalėtų suderinti savo siekius ir surasti bendrą tikslą. Šią nuomonę papildė O. Misiukevičienė ir A. Putauskienė (2009), teigdamos, kad „tarpžinybinėje veikloje labai svarbi tinkama elgsena vienas kito atžvilgiu, kiekvieno pagalbos teikėjo atsakomybė ir bendras tikslų derinimas su kiekvienos institucijos tikslais“.

Galima daryti išvadą, kad bendradarbiavimas – dažnai taikoma procedūra tiek vienoje ar kitoje veikloje ir tai labai svarbus reiškinys, be kurio neįmanoma toliau plėtoti ir formuoti sėkmingos jaunimo politikos ir siekti, ją padaryti efektyvią.

1.3 Tarpžinybinio bendradarbiavimo kuriama nauda

Įstaigos dirbančios su jaunimo politikos įgyvendinimu, gali pradėti konkuruoti tarpusavyje. Taikant tarpžinybinį bendradarbiavimą ir jo principus sugebama atrasti bendrą tikslą ir bendrą sutarimą, išvengti didesnių resursų išekvojimo įstaigoms siekiant pavienių užsibrėžtų tikslų taip pat tai padeda išvengti nereikalingos konkurencijos. Taikant principus susijusius su tarpžinybinio bendradarbiavimu į įstaigos tikslų įgyvendinimą galima įtraukti ir kitas žinybas (Buldioski, G., Grimaldi, C. ir kt. 2003).

Corbalan, A. teigimu, tarpžinybinis bendradarbiavimas praplatina įstaigos veiklos akiratį, dėmesys perkeliamas nuo galvojimo apie programas ir paslaugas, nuo vienos strategijos, link platesnio rezultato, jos suderinimo su kitų institucijų strategijomis, valstybės raidos gairėmis ir sričių strategijų atitikimu. Tarpžinybinis bendradarbiavimas padeda orientuotis į politikos pokyčių siekimą, ilgalaikį rezultatą, o ne trumpalaikius veiksmus ar pavienes įstaigos prioritetus. Kokybiškas bendrų veiklų įgyvendinimas užtikrinamas per toliau išvardintas priemones:

- įsipareigojimą susitari dėl bendros vizijos. Dvi ar daugiau pusių išsako savo lūkesčius ir interesus, prioritetus ir poreikius. Ieškoma visų institucijų tenkinančios bendros pozicijos, ją užsibrėžiama ir vieningai siekiama.
- sukuriamas naujas komunikacijos kanalas. Sujungiant bendras veiklas ir kelis partnerius, ieškoma bendro komunikavimo būdo. Dažnai tenka pakeisti senus komunikavimo būdus ir

pakeisti juos naujais. Dažnai tenka pasitelkti naujausias technologijas ar bendradarbiavimo kultūrai patrauklias bendravimo formas (video konferencijos, skirtingų institucijų darbuotojų susitikimai neformalioje ir formalioje aplinkoje, planavimo susitikimai).

- įsipareigojimą planuoti ir veikti kartu. Partneriai prisiima įsipareigojimą jungti pajėgas bendram tikslo siekimui. Jungiami žmogiškieji, finansiniai, ir kiti ištekliai, siekiant optimaliu būdu pasiekti bendrai užsibrėžtų tikslų.
- dalinimąsi rizika, rezultatais ir įvertinimu. Praktikoje dažniau norima dalintis rizika, bet ne rezultatais ar įvertinimu. Tarpžinybinio bendradarbiavimo sistemoje dalinimasis ir rezultatais bei įvertinimu ilgainiui tampa motyvuojančiu faktoriumi sąveikauti.

M. Ulozas, N. Miginis teigia kad, sudėtinga atitikti visų organizacijų ir individų prioritetus ir poreikius, nes laikas, finansiniai ir žmogiškieji valstybės, savivaldybių resursai yra riboti. Siekiant optimizuoti procesų valdymą ir resursų naudojimą pasitelkiamas tarpžinybinio bendradarbiavimo principas, kuris yra puiki priemonė šiems iššūkiams spręsti. Ši forma padeda:

- matyti platesnį probleminį lauką;
- išvengti finansavimo dubliavimosi;
- konkuruojančių ar prieštaraujančių programų ir veiklų.

Apibendrinat galima teigti, kad jungiant skirtingų organizacijų resursus vienos organizacijos tikslai pasiekiami efektyviau. Institucijų prioritetai ir tikslai dažnai sutampa ar yra beveik panašūs. Kartu siekiant bendrų tikslų, bendradarbiaujant, įgyvendinant veiklas, kuriama sinergija, pridėtinė sąveikos vertė. Tiek įgyvendinant, rengiant ir vertinant veiklas partneriai akcentuoja skirtingus tikslų įgyvendinimo prioritetus, ar atsižvelgia į juos, tiek resursai, kuriais disponuoja institucijos, gali būti naudojami efektyviau dengiant išlaidas, skirtas bendrų veiklų įgyvendinimui (JRD, 2014). Taip pasiekama, kad tikslai yra įgyvendinami efektyviau. Siekiant minimizuoti konkrečios įstaigos žinių ar informacijos stoką pasitelkiami partnerių resursai ir pagalba. Įgyvendinant bendradarbiavimo principą, dalinimąsi informacija, konsultuojantis su partneriais, kai planuojami įstaigos tikslai ar veiklos, minimizuojama problema.

2. TARPŽINYBINIO BENDRADARBIAVIMO SVARBA ĮGYVENDINANT JAUNIMO POLITIKĄ LIETUVOJE

Šiame skyriuje bus aptartas praktinis tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinimas vykdant jaunimo politiką Lietuvoje ir išryškinti bendradarbiavimo tinklų veikimo Lietuvoje pagrindiniai plusai ir minusai. Taip pat apžvelgti bendradarbiavimo procesą įtakojantys veiksniai bei susipažinta su geraisiais Europos valstybių tarpžinybinio bendradarbiavimo pavyzdžiais.

2.1 Praktinis tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinimas jaunimo politikoje

Jaunimo politikos įgyvendintojams tenka pasirūpinti labai plačiu veiklos spektru: nuo išsiklausymo į jaunimo poreikius įvairiuose viešosios politikos srityse, jaunų žmonių aktyvumo ir pilietiškumo skatinimo iki pastangų mažinti jaunimo nedarbą. Kiekvienas jaunimo politikos įgyvendinime esantis asmuo turi savo veiklos lauką: vieniems tenka rūpintis praktiniais kasdieniais reikalais, kitiems – numatyti gaires, kaip šiuos reikalus spręsti (Guogis, Gudelis, Stasiukynas, 2007 p.8).

Svarbu pabrėžti, kad Jaunimo politikai ypač svarbu, kad ji turėtų nuoseklią ir integruotą strategiją, kaip vykdomoji valdžia matys ir derins veiksmus skirtingose politikos srityse (Keršys, 2007, p. 24). Yra daugybė politikos klausimų, kurie priklauso skirtingoms politikos sritims, tačiau vis dėlto turi didelę įtaką vieni kitiems ir todėl turi būti koordinuojami tarpžinybiškai. Pavyzdžiui, švietimo kokybė ir lygis turi tiesioginį poveikį jaunų žmonių galimybei susirasti gerą darbą po studijų baigimo, taip pat tai gali turėti įtakos jaunų žmonių sąmoningumui sveikatos klausimais. Šiuo pavyzdžiu iliustruojamas sankirtos tarp socialinės apsaugos, darbo, švietimo, sveikatos bei ūkio politikos sričių (Sakalauskas, G., Kriauciūnas, N. ir kt. 2010).

Pastaraisiais metu apie tarpžinybinį bendradarbiavimą jaunimo politikoje yra kalbama vis daugiau ir dalį nuopelnų dėl to galima skirti ES lygmenyje vykstantiems procesams bei veikėjams. Pavyzdžiui, ES jaunimo strategija 2009 m. buvo priimta Europos Komisijos siūlymu (Parsons W. 2010). Šios strategijos pagrindinė savybė – stipraus tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje rekomendacija, nes ji įvardija įvairias veiksmų sritis, kurios patenka į skirtingų ministerijų atsakomybės laukus (Colley H. 2007). Pavyzdžiui, Vokietijos ministras, atsakingas už jaunimo klausimus, pasinaudojo ES jaunimo strategija kaip priemone pakviesti kitus ministrus aptarti jaunimo politikos klausimus. Svarbu pabrėžti tai, kad ES jaunimo strategija yra teisinis, įpareigojantis dokumentas (Corbalan A. 2007, p. 7). Šioje vietoje labai daug priklauso nuo to, kiek aktyvūs yra jaunimo politikos veikėjai ES valstybėje narėje ir kaip jie sugeba tuo

pasinaudoti jaunimo politikos labui. Europinio bendradarbiavimo rėmuose ES valstybių – narių jaunimo reikalus kuruojančių ministerijų atstovai 6 – 7 kartus per metus susitinka jaunimo politikos darbo grupės susitikimuose. Šis bendradarbiavimas suteikia galimybę pasidalinti gerąja skirtingų ES šalių praktika ir pabendrauti tarpusavyje, bei susipažinti su skirtingų šalių situacija (Robbins, S. 2014). Europos Komisija įvairiomis priemonėmis siekia skatinti ir palengvinti keitimąsi gerąja praktika. Pavyzdžiui, 2010 metais buvo organizuotas ES šalių valdininkų mokymosi vienu iš kitų renginys, kurio tema buvo tarpžinybinis bendradarbiavimas.

Šiuo metu Europos Komisija atlieka tyrimą, kiek ES valstybių narių peržiūrejo, pritaikė bei keitė, nacionalines jaunimo strategijas po to, kai įsigaliojo ES jaunimo strategija. Šis tyrimas turėtų parodyti, kokią įtaką ES lygmens jaunimo politikos sprendimai turėjo tiek nacionalinėms strategijoms, tiek jų prioritetams. Tačiau jau dabar aišku, kad kai kurios šalys labai aktyviai perėmė ES jaunimo strategiją ir jos tarpžinybinį požiūrį į jaunimo politiką (Denstad, F. Y. 2014).

Galima teigti, kad nors Europos Sąjunga teisiškai ir neturi virš nacionalinių įgaliojimų veikti jaunimo politikos srityje, tačiau per savo institucijas ir jų įvairias priemones gerina problematikos supratimą, skatina ES valstybių narių dėmesį jaunimo politikai ir keitimąsi gerąja praktika. Atviras koordinavimo metodas sukuria gerą bendradarbiavimo dinamiką, nes visos valstybės narės kas 3 metus turi pranešti apie ES jaunimo strategijos įgyvendinimo pažangą, o Europos Komisija surinkusi šią informaciją rengia bendrą ataskaitą. Pabrėžiama, kad valstybės narės turi pranešti apie nuveiktus darbus visose 8-iose ES jaunimo strategijos veiksmų srityse, todėl tai yra motyvavimas mąstyti ir veikti tarpžinybiškai jaunimo politikos srityje (Jasaitis J, Ratkevičienė V. 2007). Europos Sąjungoje judama link labiau tarpžinybiško jaunimo politikos įgyvendinimo, o tai stiprina jaunimo politikos, kaip svarbaus viešosios politikos elemento, pozicijas. Kaip vienas iš pavyzdžių galėtų būti, Europos Komisijos iniciatyva „Judus jaunimas“ kuris yra tarpžinybiško pobūdžio, nes savyje derina švietimo, įdarbinimo ir mokymų sritis. Šioje iniciatyvoje stipriai akcentuojamas socialinės atskirties mažinimas dėl to, kad siekiama kuo daugiau jaunų žmonių įtraukti į švietimo ir ugdymo sistemas. Tikėtina, kad tokios tarpžinybinės iniciatyvos skatins ir kitų iniciatyvų atsiradimą (Bower, J., Geudens, T. 2005).

2014 metais Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakė atlikti analizę apie jaunimo politikos tarpžinybinį bendradarbiavimą, ir įvertinti šios srities stiprybes ir silpnybes. Apačioje pateikiamas paveikslas (žr.3 pav) kuriame išryškinti pagrindiniai pliusai ir minusai tarpžinybinių ir institucijų bendradarbiavimo tinklų veikimo Lietuvoje.

Plusai	Minusai
<ul style="list-style-type: none"> • įstatymuose numatyta, kad jaunimo politika įgyvendinama bendradarbiaujant ir tarpžinybiškai derinant veiksmus; • daugėja veikėjų, institucijų, politikų, suprantančių jaunimo politikos tarpžinybinį pobūdį ir kompleksiskumą; • tarpžinybinės darbo grupės konkreitiems klausimams spręsti yra pakankamai efektyvios; • nauji tarpministeriniai veiklos planai turi potencialo sustiprinti bendradarbiavimą; • JRT ir SJRT yra formuojamos pariteto principu; • bendras skirtingų institucijų europinių projektų įgyvendinimas gerina institucijų tarpusavio supratimą bei deda pagrindą vėlesniam bendradarbiavimui. 	<ul style="list-style-type: none"> • tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje struktūrų nėra daug ir jų veikla nėra labai efektyvi; • tarpžinybinis derinimas reikalauja ir laiko, ir žmogiškųjų resursų; • tarp institucijų yra nusistovėję konkurenciniai santykiai, kurie trukdo bendradarbiauti jaunimo politikos srityje; • institucijos neretai deklaruoja, kad pačios geriausiai žino, ką reikia su jaunimu daryti ir nenori savo veiksmų derinti su kitais; • efektyvumas dažnai labiau priklauso nuo dalyvaujančių žmonių, o ne nuo struktūros; • institucijos bijo konkurencijos; • institucijos dažnai nenori „išnešti ar investuoti“ lėšų ar laiko į kitą sritį; • institucijos saugo savo įtakų zonas, laukia, kol kiti ims iniciatyvos

3 pav. Tarpžinybinių bendradarbiavimo tinklų praktinis veikimas Lietuvoje

Aptariant pateiktą informaciją galima daryti išvadą, kad problemų kurios trukdo vykdyti efektyvų tarpžinybinį bendradarbiavimą yra nemažai. Vienas iš pagrindinių trukdžių tai žmonių dirbančių su jaunimo politika nenoras bendradarbiauti tarpusavyje t.y. vienos institucijos bendradarbiavimas su kita. Yra daug įvairių sričių, kurios yra svarbios jaunimo politikos komponentai, ir susikerta netgi vienos vertikalios politikos rėmuose. Vienas iš to pavyzdžių yra visapusiško mokymosi visą gyvenimą klausimas, kurį sudaro neformaliojo ugdymo, formaliojo švietimo ir profesinio lavinimo įgūdžiai, (JRD, 2012). Jaunas žmogus dalyvaudamas jaunimo organizacijų veikloje arba būdamas vietiniame jaunimo klube arba dirbdamas kuruojant savanorius gali įgyti vertingų profesinių, asmeninių, ir socialinių kompetencijų, kurios papildoma kompetencijas, įgytas formalaus švietimo sistemoje (Kriaučiūnas, N., Ragauskas, L. 2013).

Dar vienas pavyzdys: jaunų žmonių galimybės sportuoti ar kitaip turiningai ir kokybiškai leisti laisvalaikį – pavyzdžiui, per dalyvavimą NVO veikloje – tai turi jiems nemažą poveikį ir mažina riziką tapti priklausomais nuo alkoholio ar narkotikų vartojimo, tai mažina riziką nusikalsti (Meldžiukas, J. 2007). Poreikis rasti būdus koordinuoti įvairių sričių politiką verčia mus įvardinti jaunimo politiką tarpžinybinės politikos sritimi. Kalbėdami apie integruotą politiką, mes turime omenyje, kad vyriausybės priemonės ir veiksmai skirtingose politikos srityse privalo būti koordinuojamos į vieną nuoseklią strategiją jaunimui, nors atsakomybės už strategijos

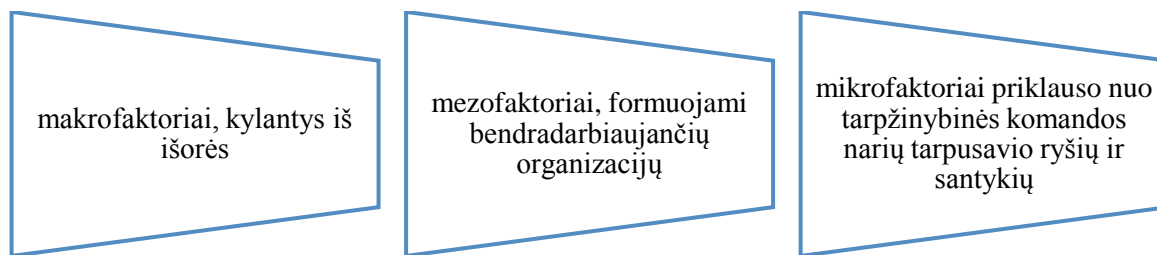
įgyvendinimą gali likti skirtingose vyriausybės institucijose ar atitinkamose ministerijose (Paltarokaitė, 2010, p.14)

2.2 Bendradarbiavimo procesą įtakojantys veiksniai

Mokslininkų teigimu, pagrindiniai veiksniai įtakojantys tarpžinybinį bendradarbiavimą yra : *išorinė aplinka* į kurią įeina: kultūrinė, politinė, socialinė bei ekonominė sistema. Tarpžinybinio bendradarbiavimo atsiradimui vieni iš svarbiausių išorės veiksnių yra ekonominiai ir socialiniai veiksniai. Norint turėti aukštą visuomenės išsivystymo lygį reikia turėti gebėjimus veikti grupėje, tobulinant savidiscipliną, kritišką mąstymą, gebėjimą reflektuoti. Tokioje ekonominėje socialinėje situacijoje individui, be profesinių žinių, būtinos ne tik asmeninės kompetencijos bet ir socialinės (Merfeldaitė O., 2006). Tai reiškia, kad įstaigoms įgyvendinančioms jaunimo politiką svarbu išmokti spręsti kylančias problemas drauge.

Ekonominiai veiksniai taip pat labai svarbūs, jie lemia įstaigų skiriamų lėšų didėjimą, tai reiškia, kad tai tiesiogiai paveikia įstaigoje dirbančius kvalifikuotus specialistus kurie lemia tarpžinybinės komandos veiklos veiksmingumą ir kokybišką darbą vykdant jaunimo politiką. Kultūriniai veiksniai taip pat daro įtaką institucijų tradicijoms ir vertybėms. Kiekviena organizacija dirbanti su jaunimo politika funkcionuoja tam tikroje kultūrinėje aplinkoje, kurios neapseina be susiformavusių papročių, tradicijų ir be jų besilaikančių žmonių. Žmonės dirbantys organizacijoje, jų suformuota kultūra ir ideologija gali stabdyti tarpžinybinio bendradarbiavimo raidą.

Todėl vienas iš pagrindinių įstaigų tikslų nepasikliauti tik nusistovėjusioms normoms, o gebėti prisitaikyti išliekant funkcionalia ir produktyvia įstaiga. Dar vienas svarbus aspektas įtakojantis gerą tarpžinybinį bendradarbiavimą tai, kad reikia suteikti darbuotojams galimybę išreikšti save ir dalyvauti visose pokyčiuose, nes manoma, kad kiekvienas įstaigos darbuotojas, prisidėdamas prie pageidaujamo rezultato, išgyvena didesnę savigarbos jausmą ir neišvengiamai pradėjęs keisti darbo procesus ir spręsti problemas ima vis geriau suprasti pačią organizaciją kurioje dirba ir jos ideologiją. Manoma, kad dėl to palengvėja tiek organizacijos narių bendravimas tiek bendradarbiavimas. Raišienė A.G (2005) išskiria tris pagrindines bendradarbiavimo elementų grupes, kurios pavaizduotos 4 paveikslėlyje.

4 pav. Bendradarbiavimo elementų struktūra

Aptariant aukščiau pavaizduotą paveikslėlį, galima teigti, kad yra trys pagrindiniai bendradarbiavimo elementai, pirmasis ir pagrindinis tai tarpžinybinis bendradarbiavimas makrofaktoriai kylantys iš išorės po to eina mezolygmeniu kuris reikalauja palankių organizacinių sąlygų: administracijos palaikymo, efektyvių koordinavimo ir komunikavimo būdų, šiame procese dalyvaujančių organizacijų filosofijos ir struktūros.

Trečiuoju t.y. mikrolygmeniu bendradarbiavimą skatinantys veiksniai: atvira komunikacija, atsakomybė, pozityvios nuostatos, abipusė pagarba ir pagalba, sutarimas priimant sprendimus, pasitikėjimas, ir pasiryžimas bendradarbiauti. Raišienė A.G (2006) teigia, kad: „Pagal savo prigimtį bendradarbiavimas yra laisvas subjekto apsisprendimas. Todėl pagrindinė bendradarbiavimo įgyvendinimo sąlyga – bendrų tikslų siekiančių subjektų įsipareigojimas veikti nekonkuruojant“.

Poreikis rasti būdus koordinuoti įvairių sričių politiką verčia mus įvardinti jaunimo politiką tarpžinybinės politikos sritimi. Kalbėdami apie integruotą politiką, turima omenyje, kad vyriausybės veiksmai ir priemonės skirtingose politikos srityse turi būti koordinuojamos į vieną nuoseklią strategiją jaunimui, nors atsakomybės už strategijos įgyvendinimą gali likti skirtingose atitinkamose vyriausybės institucijose ar ministerijose (Paltarokaitė, 2010, p.14).

Jaunimo politika skiriasi nuo daugelio kitų viešosios politikos sričių tuo, kad yra susijusi su praktiškai visomis politikos sritimis. Todėl būtina rasti būdų, kaip įtraukti skirtingas valstybės institucijas bei ministerijas į jaunimo strategijos kūrimo procesą. Konkrečios ministerijos, kurios turi būti įtrauktos į tokį tarpžinybinį bendradarbiavimą, žinoma, priklauso nuo valstybės konteksto, tačiau paprastai apima bent ministerijas, atsakingas už švietimo ir kultūros, užimtumo, sveikatos klausimus. Tai, kad yra sunku užtikrinti sėkmingą tarpžinybinį bendradarbiavimą, įrodė daugelio valstybių praktiniai pavyzdžiai. Vienas iš iššūkių yra - sukurti tvirtą įsitraukimo ir nuosavybės jausmą, nes strategijoje dalyvauja kelios skirtingos valdžios institucijos, kurios visos nori vadovauti bendradarbiavimo procesui bei dažnai pasižymi skirtinga darbo kultūra, konkuruojančiais interesais (Colley, H. 2008). Galima pasidžiaugti, kad nežiūrint į sunkumus, daugelyje Europos šalių jaunimo politika sukūrė mechanizmus, kurie užtikrina gerą tarpžinybinį bendradarbiavimą. Tai gali būti

valstybės sekretorių komitetas ar aukštų valstybės pareigūnų darbo grupė. Užtikrinti gerai veikiančią tarpžinybinį bendradarbiavimą, kuriant nacionalinę jaunimo strategiją, yra taip pat svarbu, kaip bendradarbiavimas įgyvendinant jaunimo politiką (JRD, 2012).

Kalbant apie tendencijas Europos Sąjungoje, galima teigti, kad ES lygmenyje judama link labiau tarpžinybiškos jaunimo politikos, o tai stiprina jaunimo politikos, kaip svarbaus viešosios politikos elemento, pozicijas. Lietuvoje apie šios sistemos įdiegimą kalbama labai mažai, galima daryti prielaidą, kad mažas jaunimo politikos finansavimas įtakoja naujovių vengimą ir būtent šios sistemos įdiegimą mūsų šalyje (Paltarokaitė, 2010, p.15) .

Lietuvoje kuriant jaunimo politikos struktūrą, buvo atsižvelgiama į gerąją užsienio šalių patirtį. 1996 metais, priimant Valstybinę jaunimo politikos koncepciją, pariteto principu buvo sukurta Valstybinė jaunimo reikalų taryba, siekianti užtikrinti tarpžinybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje. Europos tarybos atliekamas Valstybių narių jaunimo politikos vertinimas šį junginį 2002–2003 metais įvertino teigiamai. Ši moderni struktūra tuo metu lenkė daugelį Europos šalių jaunimo politikos srityje (Po skėčiu 2007).

Skusevičius, Lumbytė (2009) teigimu, tiesioginio dalyvavimo ir pariteto principu veikiančios Lietuvos struktūros padeda užtikrinti tarpžinybinį bendradarbiavimą, efektyvesnį jaunų žmonių problemų sprendimą ir jaunimo temas populiarinimą. Pagrindinis reikalavimas siekti tarpžinybinio bendradarbiavimo gerinimo sėkmingam jaunimo politikos įgyvendinimui tai - politika kuri turi būti integruota. Galima teigti, kad Jaunimo politika yra integruota, jei egzistuoja ir veikia tarpžinybinio bendradarbiavimo struktūros, telkiami žmogiškieji ir materialieji išteklių, veikia skirtingų institucijų veiklos prioritetų derinimas bei yra kaupiama bendra duomenų bazė apie jaunus asmenis ir su jais dirbančias institucijas.

Strategijos pagrindinė savybė – stipraus tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje rekomendacija, nes ji įvardija įvairias veiksmų sritis, kurios patenka į skirtingų ministerijų atsakomybės laukus (Keršys, 2007, p.24). Ne mažiau svarbu tai, kad ES jaunimo strategija yra teisinis, įpareigojantis dokumentas. Šioje vietoje labai daug priklauso nuo to, kiek aktyvūs yra jaunimo politikos veikėjai ES valstybėje narėje ir kaip jie sugeba tuo pasinaudoti jaunimo politikos labui.

2.3 Gerieji tarpžinybinio bendradarbiavimo pavyzdžiai Europos valstybėse

Šiuo metu Europos Komisija atlieka tyrimą, kiek ES valstybių narių keitė, peržiūrėjo, pritaikė nacionalines jaunimo strategijas po to, kai įsigaliojo ES jaunimo strategija. Tyrimas turėtų parodyti, kokią įtaką ES lygmens jaunimo politikos sprendimai turėjo nacionalinėms

strategijoms, prioritetams. Tačiau jau dabar aišku, kad kai kurios šalys labai aktyviai perėmė ES jaunimo strategiją ir jos tarpžinybinį požiūrį į jaunimo politiką, tai Norvegija ir Belgija iš kurių tikrai yra ko pasimokyti Lietuvai (JRD, 2014). Toliau pateikiami abiejų šalių gerieji tarpžinybinio bendradarbiavimo pavyzdžiai.

Belgija (Flandrija) - federacinė valstybė, sudaryta iš 3 administracinių vienetų, pasižyminčių savo etnine kultūra. Siekdami, kad jaunimo politika būtų tarpžinybiška, 2001 metais flamandai įsteigė Jaunimo ministeriją. Ministerija koordinuoja jaunimo politiką per Jaunimo plano (strategijos) parengimą ir įgyvendinimą. Šį planą įgyvendina Jaunimo ministerija kartu su visa Flamandų vyriausybe (Hart, R., 1992).

Nuo 2011 metų įsigaliojo trečiasis Jaunimo planas. Kita jaunimo ministro naudojama priemonė – metinis pranešimas Parlamente, kuriame pateikiama jaunimo plano įgyvendinimo ataskaita. Taip jaunimo politikai suteikiamas didesnis politinis svoris. 2012 metais buvo parengtas ir pradėtas įgyvendinti strateginis jaunimo politikos dokumentas „Jaunimas 2020“, nubrėžiantis visos Belgijos jaunimo politikos prioritetus ir vystymo kryptis ateinantiems 8 metams. Tarpžinybinį bendradarbiavimą Flandrijos viešasis sektorius supranta kaip skirtingų ministerijų sąveiką sprendžiant jaunimo problemas Jaunimo plano pagrindu. Šis bendradarbiavimas ypač naudojamas srityse, kuriose viena žinyba nėra pajėgi išspręsti konkrečios problemos ar klausimo (Howard, J., Berzin, S., 2011).

Teisės aktai numato skirtingas tarpžinybinio bendradarbiavimo priemones. Flandrijoje savivaldos lygmeniu nuo 1993 metų savivaldos veiklą reglamentuojantys teisės aktai įtvirtino principą, kad savivaldybės rengia vietos jaunimo politikos planą. Remiantis šiuo planu, Vyriausybė skiria lėšų vietinei jaunimo politikai įgyvendinti, taip įgyvendinamas darbas su jaunimu vietos lygmeniu. Nuo procedūros įsigaliojimo savivaldybės jaunimo politikos plano struktūra buvo tobulinta kelis kartus. Šiuo metu reikalaujama, kad plane atsispindėtų dvi pagrindinės dalys:

- kaip savivalda remia su jaunimu dirbančias organizacijas;
- kaip vykdomas tarpsektorinis darbas su organizacijomis ir plano atitikimas kitų savivaldybių, provincijos ir nacionalinio lygmens prioritetams.

Flandrijoje nuo šio plano priklauso vietos savivaldos finansavimas jaunimo politikos įgyvendinimo sričiai. Flandrijoje rengiama privaloma teisės aktų projektų poveikio vaikams ir jaunimui analizė (toliau tekste – JOKER), kuri užtikrina dėmesį jaunimo problematikai. Norint priimti teisės aktą, susijusį su jaunimu ir (ar) vaikais, privaloma tvarka įvertinamas poveikis šioms tikslinėms grupėms. Ši priemonė egzistuoja jau seniai, tik pastarąjį dešimtmetį ji buvo

papildyta jaunimo tiksline grupe. Ji leidžia pažvelgti į įvairius valstybės valdymo aspektus iš jaunimo perspektyvos. Flamandai vykdo jaunimo politikos stebėseną naudojant Jaunimo politikos įgyvendinimo pažangos ataskaitą (toliau tekste – JOP). Egzistuoja jaunimo tyrimų platforma, kurioje atliekama reguliari stebėseną. Platformą sudaro 3 Belgijos universitetai ir 3 tyrėjų grupės, kurie tiria jaunimo politikos situaciją skirtingu aspektu, pvz., sociologiniu, kriminologiniu ir socialinio darbo (Gozdzik-Ormel, Z).

Reguliariai atliekami išsamūs jaunimo situacijos tyrimai. 2011 metais buvo publikuotas tyrimas apie jaunimo situaciją Briuselio mieste, kuriame situacija visiškai skiriasi nuo visos šalies. Buvo atlikti trys jaunimo situacijos tyrimai, jie daromi kas 5 metus. Tyrimų ataskaitos skelbiamos viešai (Colley, H. 2008). Periodiška stebėseną pateikia tendencijas ir situacijos pokyčius. Apačioje pateikti pavyzdžiai, kurie galėtų būti pritaikyti Lietuvoje (žr. 2 lent.)

2 lentelė. Belgijos gerieji tarpžinybinio bendradarbiavimo pavyzdžiai

BELGIJOS TARPŽINYBINIO BENDRADARBIAVIMO PAVYZDŽIAI
Savivaldybės rengia vietos jaunimo politikos planą
Rengiama privaloma teisės aktų projektų poveikio vaikams ir jaunimui analizė (JOKER)
Vykdoma stebėseną arba Jaunimo politikos įgyvendinimo pažangos ataskaita (JOP)
Įsteigta Jaunimo ministerija

Šaltinis: sudaryta autorės pagal : „11 Indicators of a (national) Youth policy, European Youth Forum, 2015“

Belgija yra Europos Sąjungos narė senbuvė, išsiskirianti stipria jaunimo politika. Pačioje valstybėje kiekvienas iš 3 administracinių vienetų turi savo jaunimo politiką. Valstybė turi bendrą parlamentą, bet švietimo, jaunimo, socialinių reikalų ir kitos ministerijos yra paliktos regionų kompetencijai. Pavyzdžiu pasirinkta Flandrijos regiono jaunimo politika ir tarpžinybinio bendradarbiavimo priemonės.

Norvegija - efektyvaus tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje pavyzdys iš Norvegijos yra kasmetinis leidinys, kuriame pateikiama informacija, kaip ir kiek skirtingos ministerijos investuoja į jaunimą, taip pat aprašomas bendradarbiavimas. Taip užtikrinama, jog valstybės finansavimas skiriamas kryptingai pagal valstybės numatytą tvarką ir prioritetus. Taip pat šis leidinys padeda jaunimui gauti reikiamą informaciją apie įvairias programas ir finansavimo galimybes. Ši priemonė jau taikoma pastaruosius 16 metų, ji puikiai padeda išlaikyti jaunimo klausimus ministerijų darbotvarkėse. Leidinyje apžvelgiamos nacionalinės ir vietos jaunimo politikos sąsajos. Šią priemonę galima vadinti viena geriausių tarpžinybinio bendradarbiavimo priemonių visoje Europoje (Denstad, F. Y.).

2011 metais Norvegijos premjeras pasiūlė naują projektą – valstybės biudžete, atskirame priede, pateikti duomenis, kurie nurodytų, kiek valstybė skirtingose viešojo valdymo srityse (socialinėje, jaunimo, švietimo, krašto apsaugos ir kt.) numato skirti lėšų jaunimui ir vaikams. Ministerijų pastangų ir finansų, skiriamų jaunimo politikai įgyvendinti, išskyrimas ir informacijos pateikimas prisidėtų prie geresnio Lietuvos jaunimo situacijos supratimo, priemonių ir veiklų planavimo, tendencijų išskyrimo bei didintų klausimo politinę svarbą (www.coe.int, 2015).

Howard, J., Berzin, A (2009) teigimu: „vietos nusikalstamumo prevencijos modelis (SLT) yra prevencinių priemonių prieš nusikalstamumą ir narkotikus modelis vietos lygmeniu. SLT užtikrina, kad policijos ir savivaldybė ištekliai būtų orientuojami ir koordinuojami tarpusavyje. Modelį vysto nusikaltimų prevencijos tarybos, siekdamos padėti Norvegijos savivaldybėms, susiduriančioms su jaunimo problemomis, efektyviai naudoti savo pajėgumus. SLT modelį pirmą kartą Norvegijoje dešimto dešimtmečio pradžioje pristatė KRÅD (Nusikaltimų prevencijos taryba), remdamasi danišku SSP modeliu. SLT modelis pirmą kartą mokliškai įvertintas buvo 1995-aisiais ir taip pat nuodugnai testuojamas 200 Norvegijos savivaldybių. SLT modelis užtikrina bendradarbiavimo erdvę tarp vietinės valdžios ir policijos piktnaudžiavimo narkotinėmis medžiagomis ir nusikaltimo prevencijos srityje. SLT daugiausiai nukreiptas į jaunuolius, vaikus, jų globėjus ir tėvus. Jo tikslas yra jaunuoliams ir savivaldybės vaikams suteikti reikiamą pagalbą reikiamu metu, remiantis paramos sistema, kuri gerai veikia tarp institucijų. Yra daug viešų ir privačių institucijų ir kurios prisideda prie šio darbo. Modelis leidžia koordinuoti resursus ir žinias tarp privataus sektoriaus, reikiamų savivaldybės įstaigų, policijos ir NVO. Siekiant efektyvaus problemos sprendimo, svarbiausia yra viena: kiekviena įtakos grupė privalo turėti bendrą supratimą dėl egzistuojančių problemų ir jų sprendimo būdų“.

Lauritzen, P. (2011), teigia: „kai visi šie sektoriai reguliariai susitinka ir keičiasi žiniomis, patirtimi, susipažįsta su taikomais darbo metodais ir kultūra, tampa lengviau kryptingai ir efektyviai vykdyti prevenciją. Bendradarbiavimas padeda anksčiau pastebėti negatyvius signalus ir imtis veiksmų dar ankstyvoje stadijoje, apibrėžtame lygmenyje, taip išvengiant darbo dubliavimosi ir persidengimo rizikos“.

Parsons, W. (2013) teigimu: „vienas iš šio modelio taikymo pavyzdžių yra projektas SAMBUS (Samarbeid om Barn og Unge i Skedesmo) – bendradarbiavimas dėl vaikų ir jaunimo Lillestrøm mieste, Skedesmo savivaldybėje. Projekto tikslas yra užtikrinti, kad vaikai ir jaunimas iki 18 metų, kuriems reikia pagalbos, ją gautų per koordinuotą tarpdisciplininį bendradarbiavimą. Projektas dirba su nusikaltimų prevencija bendruomenėje, siekdamas užtikrinti konstruktyvų ir efektyvų bendradarbiavimą tarp prevencinių tarp žinybų ir savivaldybės institucijų“. Apačioje pateikti pavyzdžiai, kurie galėtų būti pritaikyti Lietuvoje (žr. 3 lent.).

3 lentelė. Norvegijos tarpžinybinio bendradarbiavimo gerieji pavyzdžiai

GERIEJI TARPŽINYBINIO BENDRADARBIAVIMO PAVYZDŽIAI NORVEGIJOJE
Trišalė/daugiašalė taryba/platforma
Kasmetinės konferencijos tarpžinybiniais klausimais
Kasmetinis ataskaitinis bukletas

Šaltinis: sudaryta autorės pagal : „11 Indicators of a (national) Youth policy, European Youth Forum, 2015“

Norvegijos Premjeras pasiūlė žengti dar toliau ir prie valstybės biudžeto projekto pridėti priedą, kuriame atsispindėtų, kiek valstybė planuoja skirti lėšų vaikams ir jaunimui skirtingose viešojo valdymo srityse (krašto apsaugos, socialinėje, švietimo srityje ir t.t.).

Apibendrinant skyrių galima teigti, kad norint turėti sėkmingą jaunimo politiką reikia sprendimus, susijusius su jaunimu, priimti tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi. 2009 metais priimta Europos jaunimo strategija yra tarpžinybinio pobūdžio. Strategijoje numatyti veiksmai apima švietimo, kultūros, į(si)darbinimo, politinio dalyvavimo ir kt. srityse, kadangi dauguma su jaunimu siejamų klausimų – migracija, šeima, būstas, įsidarbinimas – reikalauja tarpžinybinio požiūrio bei bendrų veiksmų. Jaunimo politika yra horizontali viešosios politikos sritis, apimanti įvairias sektorines viešąsias politikas (švietimo ir mokslo, sveikatos apsaugos, socialinės apsaugos ir darbo, ūkio ir kt.), todėl labai svarbu, kad nuolat vyktų konstruktyvus tarpžinybinis bendradarbiavimas, įtraukiantis jaunimo atstovus ir verslo sektorių.

3. TARPŽINYBINIO BENDRADARBIAVIMO ĮGYVENDINANT JAUNIMO POLITIKĄ LIETUVOJE SITUACIJOS TYRIMAS

Teorinėje darbo dalyje išsiaiškinti tarpžinybinio bendradarbiavimo principai, darbo elementai, kuriama nauda jaunimo politikos formavime. Apžvelgti tarpžinybinio bendradarbiavimo procesą įtakojantys veiksniai, įgyvendinimo problemos. Visi šie komponentai sudaro galimybes jaunimo organizacijoms dalyvauti formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką tiek nacionaliniu, tiek regioniniu lygmeniu.

Magistro baigiamajame projekte atliekamas tyrimas apie tarpžinybinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje. Buvo pasirinkta sisteminės analizės metodologija. Šis požiūris pasirinktas, nes esminiai jaunimo politikos teorijos elementai įvardina, kad ši politika turėtų būti įgyvendinama integruotai – žinybos, kurių tikslai prisideda prie jaunimo politikos įgyvendino ir kurios rūpinasi jaunimo problemomis, turėtų bendradarbiauti ir veikti vieningai, vedamos bendrų tikslų, kurie pirmiausia atliepia jauno žmogaus poreikius. Jaunimo politika, kaip keletas kitų valstybės gerovės politikų, yra horizontali, jos tikslas jungia kelias ir daugiau politikos sričių. Pateikiamas tyrimo tikslas ir tyrimo uždaviniai. Trumpai aprašomi tiriamieji, jų charakteristikos ir atrankos kriterijai.

3.1 Tyrimo metodologija

NJRK, 2014 pranešime teigiama, : „Sparčiai vykstantys globalizacijos procesai keičia ne tik socialinę, ekonominę, tačiau ir politinę kiekvienos valstybės sistemą. Vis dažniau pastebima tautų ir kultūrų samplaika įvairiose Europos ir pasaulio valstybėse yra akivaizdus ženklas, jog visuomenėje vis labiau silpnėja bendruomeniniai ryšiai, pagrįsti bendra istorija, valstybės kultūra, papročiais bei tautinėmis vertybėmis. Itin didelis jaunimo bedarbystės procentas, bei su tuo susijusi didėjanti jaunų žmonių emigracija iš Lietuvos, yra didelė grėsmė ne tik šalies ekonominiams, demografiniams, rodikliams, bet ir lietuvių, kaip tautos išlikimui. Tad vis didesnę svarbą įgauna jaunimo problemų tyrimai bei analizė, kryptingos ir tikslingos jaunimo politikos formavimas Lietuvoje“.

Jaunimo politika Lietuvos Respublikoje kuriama pastaruosius 18 metų ir galima drąsiai teigti, jog, jei ne tarpžinybinis bendradarbiavimas ir jaunimo nevyriausybinių organizacijų (JNVO) indėlis, to, kas egzistuoja šioje srityje, neturėtume. Remiantis Europos Tarybos 2014 metų Lietuvos jaunimo politikos vertinimu, pagal jaunimo politikos įgyvendinimą Lietuvą galima priskirti prie stipresniųjų Europos valstybių, ypač pabrėžiant jaunimo įtraukimą į sprendimų

priėmimo struktūras, tačiau tarpžinybinis bendradarbiavimas yra išskiriamas kaip tobulintina sritis. Lietuvoje šis bendradarbiavimas vyksta per patariamąsias struktūras, darbo grupes bei neformaliai, tarpasmeninių santykių pagrindu. Jei tokiomis sąlygomis buvo pasiektas jaunimui atstovaujančių struktūrų nacionaliniu ir vietos lygiu atsiradimas, finansavimo skyrimas nacionaliniu ir savivaldybės lygiu jaunimo projektams bei jaunimo politikos kaip atskiro skyriaus įtraukimas į paskutinių 2–jų LR Vyriausybės programas, galima tikėtis, kad, efektyviai veikiant tarpžinybiniam bendradarbiavimui, atsirastų sisteminis požiūris jaunimo politikos srityje: nuoseklus jaunimo politikos srities reglamentavimas įstatymais, programų ir strategijų poveikio vertinimas ir pan.

Siekiant kuo detaliau išanalizuoti pasirinktą temą buvo naudojamas kokybinio empirinio tyrimo metodas. Kokybinis tyrimo metodas buvo pasirinktas, siekiant gauti įvairiapusę informaciją ir giliai suprasti tyrimo dalyvių nuomonę apie jaunimo organizacijų dalyvavimo jaunimo politikos formavime ir įgyvendinime galimybes. Pasak R. Tidikio (2003) : „kokybiniai tyrimo metodai reiškia, tokį kokybinės analizės tyrimo ir jo rezultatų išraiškos pobūdį, kuriame pagrindinis akcentas daromas remiantis teorinės logikos priemonėmis, individualaus stebėjimo, apklausos, intuicijos, oficialių ir asmeninių dokumentų panaudojimo patirtimi, publicistinių ir meninių teiginių, išvadų ir rekomendacijų pagrindimo būdais“. Taip pat kokybiniai tyrimai yra orientuoti į interpretaciją, pasižymi lankstumu, ir leidžia išnagrinėti problemą platesniu aspektu (Kardelis, 2005, p. 272).

Pusiau struktūrizuotas ekspertų interviu. Siekiant gauti išsamesnę informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu buvo pasirinktas, anot R. Tidikio (2003, 464), vienas iš efektyviausių kokybinio tyrimo metodų – pusiau struktūrizuotas (standartizuotas) interviu, kuris patogus tuo, jog pašnekesys griežtai neformalizuojamas ir tarp klausėjo su informantu būna laisvesnė atmosfera (Tidikis, 2003, p. 467). Kai interviu metu, gavus tam tikrą informaciją, gali būti užduodami nauji išskylantys ir iš anksto nenumatyti klausimai, be to, respondentui suteikiama galimybė detaliau papasakoti ar įsigilinti į tam tikrus analizuojamo reiškinio ypatumus, pateikti su tiriamu reiškiniu susijusių interviu metu į galvą atėjusių informaciją (Huff, Jenkins, 2002).

Morkevičius M. (2011) teigimu: „papildomus klausimus tyrėjas užduoda esant skirtingoms situacijoms: kai interviu metu pastebi, jog numatytieji klausimai nepadengia visų tyrimui svarbių temų; siekiant gilesnės informacijos ar surinkti jos daugiau, ar tuomet, kai tiriamasis nepilnai atsako į pateiktus klausimus; kai pastebima jog tiriamajam nepatogu (jis nenori) atsakinėti į pateiktą klausimą – tuomet tyrėjas stengiasi tą pačią informaciją gauti paklauskamas kitaip ar trumpam nukreipdamas tiriamojo dėmesį į kitus, mažiau jautrius

klausimus, ir sugrįždamas prie jautraus klausimo kita formuluote“. Naudojant pusiau struktūrizuotą interviu buvo orientuojamasi į ekspertus, kurie tiesiogiai susiję su tyrimo problema ir kurių suteikta informacija labai svarbi šiame darbe iškeltam tikslui bei uždaviniams įgyvendinti.

Tyrimo tikslas – aptarti tarpžinybinio bendradarbiavimo problematiką, Lietuvos jaunimo politikoje. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, tyrime yra remiamasi ankščiau darbo skyriuose analizuota teorija.

Tyrimo objektas – tarpžinybinis bendradarbiavimas

Tyrimo imtis – jaunimo politikos Lietuvoje ekspertai.

Tiriamųjų imtis – netikimybinė tikslinė. Siekiant kuo tiksliau ir detaliau atskleisti analizuojamą temą buvo pasirinktas pusiau struktūrizuoto ekspertinio interviu metodas. Kokybiniam tyrimui buvo pasirinkta netikimybinė tikslinė imtis. Ši tiriamųjų imtis buvo pasirinkta dėl to, kad tikimybės, jog kiekvienas populiacijos narys turi galimybę patekti į šią tiriamųjų imtį, kaip kad reikalaujama tikimybinės imties atveju, nėra.

Įvertinus tyrimo tikslą, tyrimui buvo atrinkti šiuos kriterijus atitinkantys tiriamieji. Tyrimo metu buvo apklausti 5 Lietuvos jaunimo politikos ekspertai iš skirtingų Lietuvos miestų: Vilniaus, Kauno ir Kėdainių. Visi atrinkti ekspertai buvo aukštesnio arba aukščiausio lygmens ekspertai, dirbantys su Lietuvos jaunimo politika. Tyrimui buvo pasirinkti specialistai dirbantys su jaunimo politika nacionaliniame arba regioniniame lygmenyse iš trijų skirtingų lygmens institucijų:

- Lietuvos Respublikos Seimo;
- Ministerijų departamentų ir įstaigų prie ministerijų;
- Savivaldybių.

Buvo pasirinktos skirtingo lygmens institucijos, siekiant kuo bešališkesnės nuomonės, atspindinčios tikrąją padėtį Lietuvos jaunimo politikoje. Siekiant nustatyti, kokia šiuo metu yra tarpžinybinio bendradarbiavimo padėtis Lietuvos jaunimo politikoje, surinkti duomenys buvo susisteminti, apibendrinti ir akcentuoti pagrindiniai temą atskleidžiantys elementai. Duomenys kurie buvo gauti interviu metu yra suklasifikuoti ir pateikti SSGG analizės principu.

Tyrimas buvo atliktas 2015 metų Gruodžio mėnesį. Su tyrimo instrumentu – pusiau struktūrizuoto tipo interviu respondentai buvo supažindinti susitikimo metu. Jiems buvo paaiškintas tyrimo tikslas ir uždaviniai, užtikrintas respondentų anonimiškumas – tačiau jo užtikrinimas nebuvo apklausoje dalyvavusių asmenų reikalavimas. Interviu buvo vykdomi respondentų pasirinktoje aplinkoje, kurioje jie galėjo jaustis saugiai ir patogiai. Visi apklaustieji

norai atsakinėjo į užduodamus klausimus ir dalinosi savo turima informacija ir patirtimi. Visi respondentas sutiko atsakyti į visus pateiktus klausimus.

Klausimynas buvo sudaromas taip, kad klausimai būtų aiškūs. Visi klausimai kurie buvo užduoti interviu metu yra pateikti darbo prieduose. Jų dėka buvo atskleisti esminiai jaunimo politikos Lietuvoje elementai ir sudaryta SSGG analizė. Pusiau struktūrizuotas interviu buvo pradėtas įvadiniais, pakankamai lengvai atsakomais klausimais. Sunkiausi ir daugiausiai respondentų kompetencijos reikalaujantys klausimai buvo pateikiami interviu viduryje ir pabaigoje.

Tyrimo etika. Prieš pradėdant pusiau struktūrizuotą interviu, respondentai buvo supažindinti su darbo pobūdžiu, pristatant tikslus ir uždavinius. Taip pat buvo garantuotas respondentų anonimiškumas.

3.2 Empirinių duomenų ir tyrimo rezultatų analizė

Tyrimo dalyvavusių respondentų asmenybės nėra atskleidžiamos. Siekiant, kuo aiškiau pateikti tyrimo rezultatus respondentams buvo priskirtas numeris ir pateikta trumpa charakteristika, apibūdinanti socialinę respondentų padėtį. Nors ir anonimiškumo išsaugojimas nebuvo vienas iš svarbiausių kriterijų, kurių reikalavo respondentai, vis dėl to jų vardai ir pavardės darbe nebus įvardintos. Lentelėje yra trumpa charakteristika ir numeriais sugrupuoti respondentai (įvardinti ekspertais) (žr.4 lent.):

4 lentelė. Respondentų socialiniai duomenys

EKSPERTAS	TRUMPA CHARAKTERISTIKA
EKSPERTAS NR 1	Ekspertas, priklausantis jaunimo reikalų komitetui Seime
EKSPERTAS NR 2	Ekspertas, dirbantis Jaunimo reikalų departamente prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
EKSPERTAS NR 3	Ekspertas, dirbantis Lietuvos jaunimo organizacijų taryboje
EKSPERTAS NR 4	Jaunimo reikalų koordinatorius, dirbantis Kėdainių miesto savivaldybėje
EKSPERTAS NR 5	Jaunimo reikalų koordinatorius, dirbantis Kauno miesto savivaldybėje

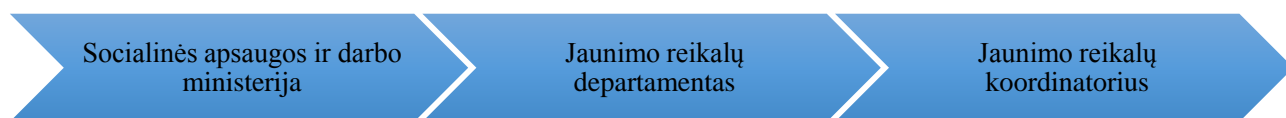
Šaltinis: sudaryta autorės, 2015

Klausimai buvo sudaryti taip, kad kuo tinkamiau atskleistų Lietuvoje vykdomos jaunimo politikos esminius elementus: stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes. Vienu iš pirmųjų klausimu buvo prašoma ekspertų atsakyti, kas jų manymu yra atsakingas už jaunimo politikos formavimą Lietuvoje? Jau pačiame pirmame klausime ekspertų nuomonės ženkliai skyrėsi vienu nuo kitų. Pirmasis ekspertas priklausantis Seime esančiam jaunimo reikalų komitetui atsakė, kad

už jaunimo politikos formavimą Lietuvoje yra atsakingos visos organizacijos dirbančios su jaunimu, pabrėždamas, kad tik šių įstaigų kompetencija ir darbo pobūdis skiriasi. Atstovas iš Jaunimo reikalų departamento atsakė, kad jo manymu yra dvi pagrindinės institucijos atsakingos už jaunimo politikos formavimą, viena iš jų dirbanti nacionaliniu lygmeniu ir nešanti didžiausią atsakomybės dalį tai – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, o vietos lygmeniu – jaunimo reikalų koordinatoriai dirbantis kiekvienoje šalies savivaldybėje. Ekspertas ir jaunimo organizacijų tarybos atsakė, kad Socialinės apsaugos ministerija ir Jaunimo reikalų departamentas yra labiausiai atsakingi už efektyvų ir sklandų jaunimo politikos formavimą. Pabrėždamas, kad šios institucijos turėtų rodyti didesnę dėmesį šalies jaunimo atžvilgiu.

Ekspertai dirbantys jaunimo reikalų koordinatoriais skirtinguose miestuose paminėjo, kad už jaunimo politikos formavimą yra atsakingi visi šalies piliečiai. Tiek šeima, tiek mokykla ar jaunimo reikalų koordinatoriai. Ekspertas 5 pabrėžė, kad negalima išskirti vienos organizacijos ar įstaigos kuri turėtų būti atsakinga, už jaunimo politikos formavimą ar įgyvendinimą. Visos įstaigos ir organizacijos bendradarbiaudamos kuria jaunimo politiką. Ekspertas 4 papildė, kad Lietuvoje yra sukurta struktūra kuri dirbtų su jaunais žmonėmis, tai yra jaunimo reikalų koordinatorius, mokytojai, įvairios įstaigos, tačiau šioje vietoje trūksta kompetencijos tiems jaunimo darbuotojams kurie dirba su jaunais žmonėmis, trūksta iniciatyvos, nes yra savivaldybių kur jaunimo, kuris galėtų įsitraukti į aktyvią veiklą, skaičiai labai panašūs ir viename mieste yra didelis jaunų žmonių įsitraukimas į šią veiklą, kitame labai mažas. Svarbiausia kas su jaunimu užsiima ir kokį pavyzdį jiems rodo.

Atsakymų rezultatai parodė, kad ekspertai mano, jog už jaunimo socialinį aktyvumą labiausiai yra atsakingi Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Jaunimo reikalų departamentas ir jaunimo reikalų koordinatorius ir akcentavo, kad jie nerodo pakankamai dėmesio jaunimo politikos formavimui (5 pav.).

5 pav. Institucijos atsakingos už jaunimo socialinį aktyvumą, ekspertų nuomonė

Antrame klausime ekspertų buvo prašoma įvertinti Lietuvoje įgyvendinamą jaunimo politiką, pateikiant savo nuomonę bei įvertinus skalėje nuo 1 iki 5. (1 – visiškai nesutinkate su vykdomais veiksmais, 5 - sutinkate su šalyje vykdomais veiksmais). Du ekspertai dirbantys jaunimo reikalų koordinatoriais jaunimo politikos įgyvendinimą įvertino 4, teigdami, kad struktūra yra gera, įrankių yra daug, bet kol kas yra neleidžiama tiems įrankiam plėtotis, dėl

neigiamo požiūrio, atstūmimo ir mentaliteto pasikeitimo. Yra daug organizacijų ir įstaigų kurios formuoja jaunimo politiką, teoriškai viskas sudėliota ir sustyguota, gerai, tačiau abu ekspertai paminėjo, kad trūksta struktūrų tarpžinybinio bendradarbiavimo, kuris jų nuomone palengvintų susidariusią ne itin gerą situaciją jaunimo politikoje.

Kiti du ekspertai įvertino 3, argumentuodami, kad mūsų šalis yra dar labai nauja ir viskas vykdoma dar labai trumpą laiką, tačiau jaunimo politikoje dažnai įvedinėjamos naujovės ir dirbama jos labai. Pabrėždami, kad žmonės nori ir gali dirbti su jaunimo politika, tačiau jaučiamas labai didelis finansavimo stygius. Ekspertas dirbantis jaunimo reikalų komitete teigia, kad Tarptautiniu mastu mūsų jaunimo politika yra matoma ir įvertinta ir tokios šalys, kaip Pietų Kaukazas, Latvija nori perimti mūsų patirtį, todėl mūsų jaunimo politikos situaciją vertintu – 5. Ir pabrėžė, kad todėl galima jaustis stipriai, kad yra daug jaunimo kuris gali aktyviai veikti. Bet paminėjo, kad nėra kas su juo užsiima. Nėra darbo vietų, ypač provincijose taip pat nėra aukštojo mokslo kokybės. Jaunimas nėra pakankamai skatinamas kurti savo verslą. Jaunimo politikai yra mažas finansavimas, taip pat jaučiamas lyderių stygius kuris motyvuotų jaunimą ir vestų jį pirmyn. Atsakymų rezultatai parodė, kad ekspertų nuomonės pakankamai skiriasi ir beveik visi kalbinti ekspertai mato skirtingas problemas ir skirtingus jų sprendimo būdus. Tačiau su jaunimu dirbantys jaunimo reikalų koordinatoriai paminėjo tarpžinybinio bendradarbiavimo svarbą ir būtinumą.

Ketvirtuoju klausimu ekspertų buvo prašoma įvardinti, kokias sritis susijusias su jaunimo politika jie siūlytų koreguoti pirmiausiai. Čia ekspertų nuomonės ir pasiūlymai kardinaliai išsiskyrė. Ekspertas 1 įvardino, jaunimo nedarbą, kuris jo duomenimis yra didžiausias visoje Europos Sąjungoje ir prioritetine sritimis vis dėl to laiko jaunimo nedarbą ir kaip pats minėjo savo darbe siekia sudaryti galimybes jaunam žmogui įsidarbinti, o darbdaviui atleisti pensijinio amžiaus žmogų, kad nereikėtų mokėti pašalpos. Ekspertas paaiškino, kad tokiu būdu jaunas žmogus galėtų dirbti ir uždirbinėti pensiją, nes jaunas žmogus gali dirbti geriau ir kokybiškiau nei senas žmogus. Dar viena problema kurią respondentas siūlė koreguoti tai yra skatinti jaunimo verslumą, nes nematydami galimybių jauni žmonės keliauja į užsienį ir nekuria darbo vietų savo šalyje. Labai panašias mintis išsakė ekspertai dirbantys Kauno ir Kėdainių miesto savivaldybėse. Jie akcentavo, kad reikia skatinti įstaigas atsakingas už jaunimo politikos formavimą dirbti drauge, siekti bendrai užsibrėžtų tikslų ir vykdyti vienodus uždavinius, kas šiuo metu atrodo beveik neįmanoma. Vienas iš ekspertų paminėjo bendros sistemos kūrimą, kur galima būtų rinkti informacija ir ja dalintis visoms organizacijoms. Ekspertas 3 pagrindine problema įvardino – jaunimo pagrindų įstatymą, kuris yra pasenęs ir reikia keisti. Taip pat interviu metu ekspertas paminėjo, kad reikia stiprinti visų institucijų dirbančių jaunimo politikos formavime tarpusavio

bendradarbiavimą. 4 eksperto nuomone reikia glaudžiau bendradarbiauti su užsienio šalimis ir iš jų imtis gerosios praktikos. Pavyzdžiui jei dabar yra susiduriama su nedarbo problema su kuria prieš 3-4 metus susidūrė Europos Sąjungos šalys, respondento manymu po kelių metų ir mūsų šalis susidurs su tokiomis problemomis su kuriomis dabar susiduria Europos Sąjunga tai yra : būsto politika, darbo santykių gerinimas ir t.t , tai galėtų įtakoti visų organizacijų tolimesnius veiksmus ir turėtume pasimokyti blogosios praktikos, - sakė ekspertas. Apžvelgiant visus ekspertų atsakymus (6 pav.), galima daryti išvadą, kad skirtingų institucijų ir kitokios grandies ekspertai mato labai skirtingas problemas ir pateikia skirtingus jų sprendimo būdus. Galima daryti prielaidą, kad įstaigos nebendradarbiaudamos tarpusavyje, negali vykdyti efektyvios jaunimo politikos vien dėl to, kad išskiria skirtingas prioritetas problemas ir orientuojasi į kitas problemas nei jų kolegos iš kitų organizacijų.

5 lentelė. Opiausios jaunimo politikos problemos

EKSPERTŲ NUOMONĖ
<p style="text-align: center;">Jaunimo nedarbas; Jaunimo verslumas; Tarpžinybinio bendradarbiavimo stiprinimas; Bendros informacinės sistemos kūrimas; Jaunimo pagrindų įstatymo tobulinimas; Bendradarbiavimas su Europos Sąjungos institucijomis</p>

Šaltinis: Ekspertų interviu apklausa, 2015

Penktuoju klausimu ekspertų buvo prašoma įvardinti, koks organizacijų kuriuose jie dirba yra padarytas teigiamas indėlis jaunimo politikos srityje. Ekspertas 1, nenorėjo arba nesugebėjo įvardinti konkretaus indelio, paminėdamas kad šiame komitete dirba dar palyginus labai trumpą laiką ir konkrečių darbų dar nespėjo atlikti, nes tam neužtenka poros kelių metų. Tuomet paprašytas pakomentuoti buvusių kolegų darbą, atsakė, kad jų pagrindinis darbas ir didžiausias indėlis sužlugdyta jaunimo politika ir per jų keturių metų kadenciją dar labiau pabloginta jaunimo politikos situacija. Ekspertas 3 pabrėžė, kad ši organizacija gyvuoja jau 20 metų ir jų dėka buvo patobulinti teisės aktai, šios organizacijos dėka atsirado jaunimo politikos pagrindų įstatymas, atsirado neformaliojo ugdymo terminas, kurio prieš kelis metus Lietuvoje net nebuvo. Visame teisiniame reglamentavime ir supratime galime pasidžiaugti, kad turime pačią pažangiausią politikos struktūrą pasaulyje, tai yra didelis pasiekimas. Eksperto 3 teigimu mūsų šalis daug patirties sėmėsi iš Skandinavijos šalių ir stengėsi tobulėti. Ekspertas dirbantis Jaunimo reikalų departamente įvardino jaunimo įtraukimą į organizacijas, įvairių projektų vykdymą ir įgyvendinimą. Atliktą didelį savivaldybių tyrimą apie jaunimo politiką. Jaunimo reikalų

koordinatoriai įvardino bendravimą su jaunimu ir aktyvaus jaunimo įtraukimą į įvairias organizacijas.

Nuo šeštojo klausimo prasidėjo tiksliniai klausimai apie rengiamą magistrinio darbo temą. Šeštuoju klausimu ekspertų buvo prašoma įvardinti įstaigų/organizacijų kurios dirba su jaunimo politika tarpžinybinį bendradarbiavimą. Ir pateikti savo nuomonę įvertinant bendradarbiavimo lygį nuo 1 iki 5 (1 – labai žemas bendradarbiavimo lygis, 5 – labai aukštas bendradarbiavimo lygis). Pirmasis ekspertas dirbantis Seime ir priklausantis jaunimo reikalų komitetui, tarpžinybinį bendradarbiavimą įvertino - 2, argumentuodamas, kad nėra daug žmonių, kurie save identifikuoja kaip veikiančius jaunimo politikoje, papildydamas, kad žmonės institucijose dažnai keičiasi ir dėl to yra labai sunku pažinti vieniems kitus ir kokybiškai bendradarbiauti, dėl to reikia skatinti skirtingose institucijose dirbančių žmonių bendradarbiavimą, paprašytas patikslinti kaip tai būtų galima padaryti, ekspertas atsakė, kad galima būtų organizuoti bendrus renginius, konferencijas, kuriuose būtų galima užmegzti tiek individualius, tiek institucinius ryšius ir bendradarbiavimą.

Jaunimo reikalų departamento atstovas tarpžinybinį bendradarbiavimą įvertino – 3. Paklaustas, kodėl įvertino būtent tokiu balu, atsakė, kad negali vertinti 5, nes tai būtų nekorektiška, jo manymu pagrindinė problema ta, kad visi institucijų kurios dirba su jaunimo politika darbuotojai per daug užsiėmę tiesioginių funkcijų vykdymu, o tarpžinybinis bendradarbiavimas nėra skatinamas. Jaunimo organizacijų tarybos atstovas skyrė taip pat – 3 balus, argumentuodamas, kad yra labai mažai įstaigų kurių pagrindinė užduotis yra jaunimo politikos formavimas, dažniausiai institucijos turi kitas funkcijas ir kitus darbus, todėl tokiu atveju neįmanoma vystyti tarpžinybinio bendradarbiavimo. Ekspertas akcentavo, kad veikia labai nedaug su jaunimo politika susijusių alumnų ar interesų grupių. Jaunimo reikalų koordinatoriai kaip susitarę įvertino tokiu pačiu balu ir išskyrė panašias problemas. Abu ekspertai skyrė taip pat – 3. Viena iš pagrindinių priežasčių kurias akcentavo koordinatoriai buvo ta, kad daugelis koordinatorių turi papildomų funkcijų, kurios nesusijusios su jaunimo politika. Ir minėjo, kad apskritai yra labai mažai šnekama apie įstaigų ir organizacijų bendradarbiavimą, kad labai daug šnekama apie jaunimo užimtumą, būsto politiką, bet nešnekama ir nieko nedaroma dėl to, kad pirmoji pakopa būtų stipri ir organizuota, tuomet būtų žymiai lengviau atlikti tolimesnius veiksmus. Vienas iš koordinatorių paminėjo, kad esminis iššūkis tarpžinybiniam bendradarbiavimui kyla skirtingoms organizacijoms ieškant vieningos vizijos. Apibendrinant klausimą matome, kad beveik visi ekspertai tarpžinybinį bendradarbiavimą įvertino panašiu balu. Ir mato panašias problemas.

Septintuoju klausimu ekspertų buvo prašoma pasakyti su kokiomis organizacijomis/įstaigomis bendradarbiauja jų organizacija ir kaip vyksta tas bendradarbiavimas.

Visi 5 respondentai teigė, kad bendradarbiauja su nemažai institucijų ir įstaigų, tačiau tam trūksta žmogiškųjų resursų,- tai yra laiko. Buvo įvardinta nemažai institucijų, savavaldybių atstovai minėjo Jaunimo reikalų departamentą, Nacionalinę jaunimo koordinatorių asociaciją, Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą. Jaunimo reikalų departamento atstovas minėjo, kad bendradarbiauja daugiau su aukštesnio lygio institucijas ir ministerijomis bei nevyriausybinėmis organizacijomis, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, Nacionaline jaunimo reikalų koordinatorių asociacija. O jaunimo organizacijų tarybos atstovas akcentavo bendradarbiavimą su Jaunimo reikalų departamentu ir paminėjo, kad kiekviena organizacija turi savo veiklos kontekstą ir pabrėžė, kad organizacijos vadovaujasi skirtingais veiklos tikslais, kurie iš dalies gali persidengti, bet iki galo nesutapti. Pvz., jaunimo politikos kontekste skirtingų žinybų tikslo grupė sutampa tik iš dalies: vaikai yra asmenys, kurių amžius 0 – 18 m., jaunimas - 14 – 29 m. LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos atstovas minėjo, kad vykdo parlamentinę kontrolę ir bendradarbiauja su Jaunimo reikalų departamentu, Kūno kultūros ir sporto departamentu, išklauso jų pranešimus bei vertina gautą informaciją. Apibendrinant septintojo klausimo ekspertų atsakymus, galima teigti, kad teoriškai įstaigos bendradarbiauja, tačiau praktiniu atžvelgiu matyti, kad bendradarbiavimas vis dar yra labai vangus.

Aštuntuoju klausimu ekspertų buvo prašoma atsakyti į klausimą : kokias išskirtumėte *stiprybes* bei *silpnybes* tarpžinybinių tinklų praktiniame veikime? Kiekvienas iš ekspertų į šį klausimą pažiūrėjo per savo darbo ir įstaigos prizmę. LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos atstovas *stiprybes* išskyrė šias : - komisija rūpinasi jaunimo teisėmis ir išklauso ministerijų, Jaunimo reikalų departamento, Kūno kultūros ir sporto departamento pranešimus. Taip pat turi gerą vadovą kuris supranta jaunimo politiką ir jos svarbą, bei bendradarbiavimo kontekstą. Vieną iš silpnybių paminėjo, kad šiuo metu yra labiau orientuojamasi į jaunimo sporto klausimus ir skiria daugiau dėmesio tam. Vieną iš silpnybių paminėjo, kad komisijoje ne visi nariai supranta apie jaunimo politiką ir nėra su ja susidūrę. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovas išskyrė šias pagrindines *stiprybes* – Jaunimo reikalų departamentas yra viena iš pagrindinių jaunimo politikos srityje veikiančių institucijų, plėtoja darbą su jaunimu ir suburia skirtingas institucijas bendradarbiavimui, užtikrina ryšį su Jaunimo reikalų koordinatoriais ir kitais jaunimo politiką įgyvendinančiais veikėjais bei institucijomis. Ekspertas taip pat išskyrė kelias *silpnybes* – didelė įstaigoje dirbančių narių kaita, bei mažas darbuotojų skaičius neleidžiantis gilintis ir dirbti tolygiai visose jaunimo politikos srityse. Per krizę ženkliai sumažėjas finansavimas ir tai įtakojantis visas jaunimo iniciatyvas ir jų formavimą. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos narys paklaustas apie *stiprybes* jų įstaigoje šiek tiek pagalvojęs atsakė, kad LiJOT vienija net 63 jaunimo organizacijas, veikia jau daugiau,

kaip 20 metų ir turi didelį žinių ir patirties bagažą kuris yra labai naudingas formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką. Vienintelė iš jaunimo organizacijų taip aktyviai užsiimanti tarpžinybiniu bendradarbiavimu. *Silpnybės* tos, kad ši organizacija yra įtraukta tik į bendradarbiavimą su tomis institucijomis kurios tiesiogiai įgyvendina jaunimo politiką. LiJOT neturi atsakingo darbuotojo už tarpžinybinį bendradarbiavimą. Jaunimo reikalų koordinatoriai į šį klausimą atsakė ir vėl labai panašiai, abu vieną iš pagrindinių *stiprybių* išskyrė tai, kad jie yra būtent arčiausiai jaunimo ir glaudžiausiai bendrauja su juo bei mato visą realią situaciją jaunimo politikoje.

Vieną iš pagrindinių *silpnų* paminėjo tai, kad koordinatoriai neturi vieningos platformos ir neturi galimybės vystyti tarpžinybinį bendradarbiavimą tokių būdų keičiantis tiek gerąja tiek blogąja praktika ir patarimais. Taip pat Kauno miesto savivaldybės koordinatorius paminėjo, kad ne visos savivaldybės turi koordinatorius ir mintį pabaigė tuo, kad dėl dažnos kaitos daugeliui koordinatorių trūksta kompetencijų tarpžinybinio bendradarbiavimo, planavimo, jaunimo įtraukimo į sprendimų priėmimą srityse. Apibendrinant klausimo atsakymus galima teigti, kad kiekvienas ekspertas mato tiek stiprybes tiek silpnības jų organizacijoje, dėl to galima daryti prielaidą, kad žinant į ką reikia labiau orientuotis ir ką pakeist jie gali patys, tik tada bus galima imtis tikslingos politikos formavimo ir įgyvendinimo. Lentelėje x išskirtos pagrindinės visų šešių ekspertų silpnybės ir stiprybės.

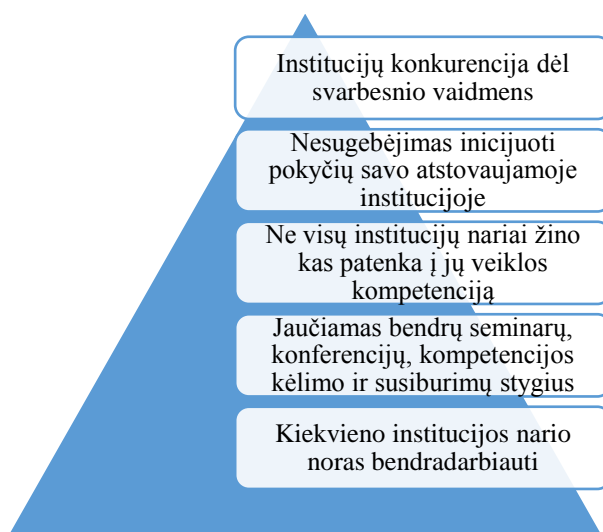
6 lentelė. Ekspertų vertinimas apie tarpžinybinį bendradarbiavimą jų įstaigoje

Silpnybės	Stiprybės
<p><i>LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisija</i> rūpinasi jaunimo teisėmis ir išklauso ministerijų, Jaunimo reikalų departamento, Kūno kultūros ir sporto departamento pranešimus; turi gerą vadovą kuris supranta jaunimo politiką ir jos svarbą, bei bendradarbiavimo kontekstą.</p> <p><i>Jaunimo reikalų departamentas</i> yra viena iš pagrindinių jaunimo politikos srityje veikiančių institucijų, plėtoja darbą su jaunimu ir suburia skirtingas institucijas bendradarbiavimui, užtikrina ryšį su Jaunimo reikalų koordinatoriais ir kitais jaunimo politiką įgyvendinančiais veikėjais bei</p>	<p><i>LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijoje</i> labiau orientuojamasi į jaunimo sporto klausimus ir skiriama daugiau dėmesio tam., ne visi komisijos nariai supranta apie jaunimo politiką ir nėra su ja susidūrę.</p> <p><i>Jaunimo reikalų departamente</i> didelė įstaigoje dirbančių narių kaita, bei mažas darbuotojų skaičius neleidžiantis gilintis ir dirbti tolygiai visose jaunimo politikos srityse. <i>LiJOT</i> - per krizę ženkliai sumažėjęs finansavimas ir tai įtakojantis visas jaunimo iniciatyvas ir jų formavimą. organizacija yra įtraukta tik į bendradarbiavimą su tomis institucijomis kurios tiesiogiai įgyvendina jaunimo politiką.</p>

<p>institucijomis;</p> <p><i>LiJOT</i> vienija net 63 jaunimo organizacijas, veikia jau daugiau, kaip 20 metų ir turi didelį žinių ir patirties bagažą kuris yra labai naudingas formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką. Vienintelė iš jaunimo organizacijų taip aktyviai užsiimanti tarpžinybiniu bendradarbiavimu.</p> <p><i>Jaunimo reikalų koordinatoriai</i> yra arčiausiai jaunimo ir glaudžiausiai bendrauja su juo bei mato visą realią situaciją jaunimo politikoje.</p>	<p>LiJOT neturi atsakingo darbuotojo už tarpžinybinį bendradarbiavimą.</p> <p><i>Koordinatoriai</i> neturi vieningos platformos ir neturi galimybės vystyti tarpžinybinį bendradarbiavimą, ne visos savivaldybės turi koordinatorius, dėl dažnos darbuotojų kaitos daugeliui koordinatorių trūksta kompetencijų tarpžinybinio bendradarbiavimo, planavimo, jaunimo įtraukimo į sprendimų priėmimą srityse.</p>
--	--

Šaltinis: Ekspertų interviu apklausa, 2015

Devintuoju klausimu ekspertų buvo prašoma atsakyti kas jų manymu institucijoms trukdo efektyviai bendradarbiauti formuojant jaunimo politiką? Visi ekspertų atsakymai pavaizduoti 6 pav. LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos narys pagrindinį trukdį įvardino: konkurenciją dėl svaresnio vaidmens. Papildydamas, kad kaip bebūtų liūdna tarp institucijų yra jaučiama konkurencija, tiek dėl didesnio finansavimo, tiek dėl svaresnio vaidmens jaunimo politikoje. Jaunimo reikalų departamento atstovas paminėjo, kad pagrindinė problema tai institucijų nesugebėjimas inicijuoti pokyčių savo atstovaujamoje institucijoje. Jaunimo organizacijų tarybos narys išskyrė, kad jaučiamas bendrų seminarų, konferencijų, kompetencijos kėlimo ir susibūrimų stygius, kurių metų įvairių institucijų nariai galėtų susipažinti akis į akį aptarti bendradarbiavimo galimybes. Kėdainių miesto jaunimo reikalų koordinatorius paminėjo, kad ne visų institucijų nariai žino kas patenka būtent į jų kompetenciją. Kitas koordinatorius paminėjo kad viskas priklauso nuo kiekvieno žmogaus, kiek jis norės bendradarbiauti ir matys tarpžinybinio bendradarbiavimo naudą.

6 pav. Bendradarbiavimo trukdžiai

Prieš paskutiniu klausimu ekspertų buvo klausama kas jų manymu labiausiai paskatintų institucijas bendradarbiauti vykdant jaunimo politiką. LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos nario ir Jaunimo reikalų departamento atstovo atsakymai sutapo, jie teigia, kad be visų skirtingų ministerijų, institucijų bendro supratimo ir sutarimo, kokia turėtų būti tarpžinybinė jaunimo strategija neįmanoma vykdyti vieningos jaunimo politikos, kitu atveju yra aptariamoms ir sprendžiamoms tik specifinės problemos ir neįmanomas joks bendradarbiavimas. Jaunimo reikalų departamento narys paminėjo, kad didžiausias paskatinimas tai bendras tikslas ir jo įvykdymas drauge. Jaunimo organizacijų tarybos nario nuomone, ekspertų nereiktų kažkaip ypatingai skatinti, jie patys turi suprasti kokį darbą dirba ir ateiti į organizaciją ar instituciją jau interesuoti ir paskatinti vidinio savo balso. Ekspertas pasamprotavo, galbūt institucijose dirba nepakankamai kvalifikuoti darbuotojai, dėl to juos norisi skatinti bendradarbiauti? Kėdainių miesto savivaldybės reikalų koordinatorius mano, kad asmenis dirbančius su jaunimo politika paskatintų didesnis darbo užmokestis. Jis paminėjo, kad bent jau koordinatoriai turi labai daug darbo, uždavinių ne tik susijusių su jaunimo politika, bet ir kitokių, o alga yra neadekvačiai maža. Kauno miesto savivaldybės reikalų koordinatorius paminėjo, kad paskatinimas būtų tiesiog jų darbų įvertinimas, tiesioginio vadovo paskatinimas toliau eiti tinkama linkme, geresnis darbo užmokestis bei didesnis koordinatorių skaičius savivaldybėse, pamažinant darbo krūvius. Ekspertas pabrėžė, kad turint tokius didelius darbo krūvius yra neįmanoma dirbti idealiai ir įgyvendinti visas skirtas užduotis 100 procentų.

Paskutiniame klausime ekspertams buvo užduotas toks klausimas: „*Kokių papildomų pasiūlymų turėtumėte valstybės atsakingoms institucijoms dėl vykdomos tarpžinybinio*

bendradarbiavimo? Ko labiausiai trūksta ir kokie pokyčiai labiausiai reikalingi formuojant jaunimo politiką?“. Pasak LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos nario jaunimo politikai formuoti labai svarbu turėti struktūrą, kurioje susitiktų vyriausybė, jaunimo darbuotojai, tyrėjai ir jauni žmonės kurie iš esmės yra linkę dirbti tarpžinybiškai. Dar vienas eksperto siūlymas būtų kasmetinės bendros konferencijos ir seminarai norint kelti darbuotojų kvalifikaciją. Tuomet atstovai sužinotų naujų faktų ir pabendrautų tarpusavyje, tuomet galima būtų tikėtis glaudesnio tarpžinybinio bendradarbiavimo. Jaunimo reikalų departamento atstovas paminėjo gerąjį Norvegijos pavyzdį, kuomet kiekvienų metų pradžioje yra išleidžiamas bukletas, kuriame aprašoma, kaip ir kiek kiekviena ministerija investuoja į jaunimą, ką daro jaunimo labui, kaip bendradarbiauja tarpusavyje. Eksperto nuomone šis bukletas padėtų tiek jauniems žmonėms tiek su jaunimu dirbantiems žmonėms gauti aktualią informaciją apie programas, projektų finansavimo galimybes bei paraiškų teikimo tvarką. Jaunimo organizacijų tarybos narys mano, kad visų pirmiausia reikia didinti finansavimą jaunimo politikos sričiai, kuris nuo krizės laikotarpio yra sumažėjęs perpus. Taip pat stiprinti bendradarbiavimą tarp vidurinėsios grandies tarnautojų, skirtingose institucijose atsakingų už į jaunimo politikos ratą patenkančių klausimų sprendimą. Kėdainių miesto savivaldybės jaunimo koordinatorius siūlo pirmiausia visose Lietuvos savivaldybėse paskirti koordinatorius, bei pakeisti kai kuriuos įstatymus, nes juose skirtingai traktuojamas jaunimo amžius, jį būtina suvienodinti ir kelti darbuotojų kvalifikaciją. Kauno miesto savivaldybės koordinatorius siūlo didinti finansavimą skirtą jaunimo politikai, bei institucijos ir jų atstovams reikia pirmiausia sąmoningai ir aiškiai suprasti, kodėl ir su kuo reikia bendradarbiauti, ką tai gali duoti abiem šalis.

Kokybinio tyrimo metu vyravo gana pesimistiniai atsakymai, išryškėjo, kad ekspertai turi mažai informacijos apie vykdomą jaunimo politiką, tarpžinybinį bendradarbiavimą, jaučiamas atliekamų tyrimų stygius, taip pat esami duomenys yra pasenę. Interviu metu ekspertai minėjo skirtingus duomenis. Nors ekspertų atsakymai į užduodamus klausimus buvo labai skirtingi, vis dėl to dėl kelių dalykų jų nuomonė sutapo. Visi ekspertai minėjo, kad reikia skirti didesnę dėmesį tarpžinybiniam bendradarbiavimui.

3.3 SSGG analizė

Ekspertinio interviu analizės rezultatams apibendrinti pasirinktas SSGG (angl. SWOT) analizės metodas. Ši analizė apima tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikoje pranašumų, trūkumų, galimybių bei kliūčių analizę, kurios esmė remiasi siekiu susieti esančias galimybes su tarpžinybinio bendradarbiavimo stiprybėmis bei silpnybių ir grėsmių mažinimu.

Gauti duomenys bei išvalgos yra pagrindas formuoti tarpžinybinio bendradarbiavimo strateginius siekius bei veiklos planus (LR Vidaus reikalų ministerija, 2008, p. 26). Atlikus ekspertų kurie dirba jaunimo politikos srityje interviu atlikta jaunimo politikos SSGG analizė (žr. 7 lent.)

7 lentelė. Tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinat jaunimo politiką Lietuvoje SSGG analizė

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
<ul style="list-style-type: none"> • valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimo funkcija vykdoma vietos lygmenyje per jaunimo reikalų koordinatorius; • įstatymuose numatyta, kad jaunimo politika įgyvendinama bendradarbiaujant ir tarpžinybiškai derinant veiksmus; • jaunimo organizacijų nariai greičiau įsisavina gerąją užsienio patirtį – keliaudami, dalyvaudami, mokydami, jie tampa ekspertais, inovacijų nešėjais; valstybės jaunimo politikos principai atitinka ES principus; • bendras skirtingų institucijų europinių projektų įgyvendinimas gerina institucijų tarpusavio supratimą bei deda pagrindą vėlesniam bendradarbiavimui; • daugėja veikėjų, institucijų, politikų, suprantančių jaunimo politikos tarpžinybinį pobūdį ir kompleksiskumą. 	<ul style="list-style-type: none"> • tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje struktūrų nėra daug ir jų veikla nėra efektyvi; • tarpžinybinio bendradarbiavimo galimybes riboja viešojo administravimo formos. Jos ne visada motyvuoja struktūras siekti pamatuojamų rezultatų savo politikos srityje; • institucijos bijo konkurencijos; • įstatymai nevienodai apibrėžia ir traktuoja „jaunimo“ amžių; • trūksta tyrimų apie jaunimo situaciją, o veikiančios programos jaunimui ne visada paremtos realiais poreikiais; • tarpžinybinis bendradarbiavimas reikalauja ir laiko ir žmogiškųjų resursų; • ekonominė krizė privertė sumažinti jaunimo politikos sričiai skiriamas lėšas, susilpnino jaunimo NVO bei institucijų dėmesį jaunimui. • nei nacionalinei, nei vietos valdžiai jaunimo politika nėra prioritetinga veiklos sritis; • nepakankamai apibrėžtas jaunimo reikalų koordinatoriaus vaidmuo ir jam „primetamos“ papildomos pareigos ir atsakomybės savivaldybėje; • institucijos turi daug formalių uždavinių, užduočių, todėl nėra būtinybės ieškoti ir telkti partnerius, o kiekvienas dirba pagal savo siauros srities planus; • trūksta politinės valios bendradarbiauti bei geranoriškumo.

GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
<ul style="list-style-type: none"> • reikia stiprinti valdžios institucijų bendradarbiavimą su tyrėjais, nes jie į situaciją, problemas žiūri objektyviai bei tarpžinybiškai; • kelti su jaunimo politika dirbančių valdininkų/specialistų kompetencijas ir kvalifikaciją; • padėti institucijoms suvokti, kad bendradarbiavimas prisideda prie jų tikslų siekimo; • viešojo administravimo reforma – kai išmoksime susiformuoti tikslus, kuriuos galima pamatuoti, įvertinti, tada palengvės ir partnerių paieška, kitų sektorių įtraukimas; • institucija, kuri kuria darbo grupę, turi turėti aiškų suvokimą, turėti nuosavybės jausmą (atsakomybę), bet nesisavinti proceso ir rezultatų; • turime nacionalinę jaunimo politikos plėtros programą ir veiklos planą, kuris leis sutelkti daugiau skirtingų institucijų dėmesio jaunimui; • papildomi resursai sudaro prielaidas organizacijų motyvacijai bendradarbiauti; 	<ul style="list-style-type: none"> • niekas nesikeis, o dabartinė situacija nėra džiuginanti; • galimai mažėjantis dėmesys ir finansavimas jaunimo politikos sričiai; • tęstinumas prieš atsinaujinimą tarpžinybinėse struktūrose: svarbu, kad būtų išlaikomas žinančių ir suprantančių žmonių branduolys, nes besaikė rotacija gali sumažinti turinio ir bendradarbiavimo lygį. • pats savaime noras bendradarbiauti neatsiras, todėl turi atsirasti, kas tai paskatina; • dėl įvairių priežasčių gali nutrūkti egzistuojantys bendradarbiavimo tinklai, išeiti patyrę ir jaunimo politiką išmanantys darbuotojai finansavimas gali mažėti, nes pavienės programos nepasiekia maksimalaus efekto; • skirtingų institucijų įgyvendinamos programos be derinimosi ir sisteminio požiūrio neleidžia pasiekti sinergijos, šalyje vyksta „kelių greičių“ jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas.

Atlikus tyrimą galima teigti, kad Lietuvoje vykdomos jaunimo politikos tarpžinybinis bendradarbiavimas yra dar labai nauja tema ir šiuo metu yra pereinamajame laikotarpyje ir bendradarbiavimo turinio prasme viskas remiasi į žmogiškuosius faktorius. Vertinant tarpžinybinio bendradarbiavimo efektyvumą vis dar egzistuoja nemažai pesimistiškumo. Pabrėžiama, kad Lietuvoje yra sukurta struktūra kuri dirbtų su jaunais žmonėmis, tačiau darbuotojams trūksta kompetencijos ir dažnu atveju noro kažką keisti ir taikyti naujoves. Taip pat su jaunimo politika dirbantys asmenys nėra suinteresuoti bendradarbiauti tarpusavyje. Institucijos ir jų atstovams reikia pirmiausiai sąmoningai ir aiškiai suprasti, kodėl ir su kuo reikia bendradarbiauti, ką tai gali duoti abiems šalims. Jei tarpžinybinis bendradarbiavimas vyksta organizacijos sąskaita, tada išitraukimas mažesnis. Susidaro įspūdis, kad organizacijos neturi pakankamai vidinių resursų. Europiniai projektai ar papildomas finansavimas tarpžinybiniam bendradarbiavimui padeda suburti organizacijas. Jei tokių papildomų finansinių resursų nėra, tada partnerystė yra trapesnė. Tai, kad tarpžinybinis bendradarbiavimas yra svarbus efektyviam

valstybės valdymui, rodo LR įstatymuose ir Vyriausybės nutarimuose minima šio bendradarbiavimo svarba.

Interviu metu išaiškėjo, kad ne visos šiuo metu galiojančiame jaunimo pagrindų įstatyme apibrėžtos jaunimo politikos įgyvendinimo sritys yra aktualios, todėl atsižvelgiant į visuomenės pokyčius, reikia jas tikslinti. Taip pat sprendžiant jaunimo problemas kompleksiskai tarpžinybinis bendradarbiavimas, nėra veiksmingas. Pasigendama išsamesnio atsakingų institucijų už jaunimo klausimus įgaliojimų teisinio reguliavimo tiek vietos, tiek nacionaliniu lygiu. Jaunimo reikalų tarybos siūlymai nepasiekia reikalingų institucijų, bei jų veikla nėra matoma. Šis reguliavimas trukdo sparčiai reaguoti į jaunimo politikos srityje kylančias problemas ir nuosekliai formuoti jaunimo politiką, Taip pat interviu metu išryškėjo specialistų, dirbančių jaunimo srityje t.y. jaunimo reikalų koordinatorių nepakankama kvalifikacija, veiksmų, užtikrinant jaunimo problemų sprendimą, koordinavimo trūkumas. pavedamų papildomų funkcijų įtaka, neproporcingas nurodytų darbuotojų funkcijų ir galimybių jas atlikti santykis, didelis šių specialistų darbo krūvis.

Atlikta analizė atskleidė, kad jaunimo politikos veiksmingumą padėtų įvertinti veikiančių programų ir priemonių poveikio tyrimas. Kitas svarbus aspektas stiprinant sisteminių požiūrį bei bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje – ugdyti valstybės tarnautojų, JNVO atstovų ir kitų veikėjų tarpžinybinio bendradarbiavimo kompetencijas. Tai galėtų suteikti žinių apie šios bendradarbiavimo formos kuriamą pridėtinę vertę, padėti savyje atrasti nuostatą, kad dirbdami kartu galime pasiekti daugiau, bei suteikti įgūdžių puoselėti darbą kartu.

IŠVADOS

1. Atlikus teorinę apžvalgą galima daryti išvadą, kad jaunimo politikos įstatyminė bazė užtikrina prielaidas jaunimo nevyriausybinių organizacijų, per jas – ir jaunų žmonių dalyvavimui tarpžinybiniame bendradarbiavime jaunimo politikos srityje, o žiūrint į politikos raidą, matomas didelis šių organizacijų indėlis. Tačiau reikėtų siekti, kad jaunimo interesų atstovavimas ir dalyvavimas tarpžinybiniame bendradarbiavime būtų reprezentatyvesnis, nes Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu atliktame Jaunimo situacijos sociologiniame tyrime konstatuota, kad į jaunimo organizacijų veiklas yra įsitraukusi tik nedidelė dalis jaunų žmonių. Tuo tarpu įstatymai teigia, kad jauni žmonės ir/ar jų atstovai bei jaunimo darbuotojai, turi dalyvauti, sprendžiant su jaunimu susijusius klausimus bei turi būti informuojami apie jaunimo politikos pokyčius, todėl įgyvendinant šią politiką svarbu, kad jaunų žmonių atstovavimas būtų reprezentatyvesnis.
2. Kiekviena žinyba pasižymi savitais bruožais: specifine organizacijos kultūra, terminija (žodynu), tradicijomis, specialistams būdinga elgsena. Tai paaiškina, kodėl skiriasi darbuotojų elgesys savivaldybėje, mokykloje ar jaunimo centre. Jei žinybos stokoja lankstumo, noro suprasti ir prisitaikyti, bendradarbiauti bus sudėtinga. Esminis iššūkis tarpžinybiniam bendradarbiavimui kyla skirtingoms organizacijoms ieškant vieningos vizijos. Kiekviena organizacija turi savo veiklos kontekstą. Organizacijos vadovaujasi skirtingais veiklos tikslais, kurie iš dalies gali persidengti, bet iki galo nesutapti. Pvz., jaunimo politikos kontekste skirtingų žinybų tikslo grupė sutampa tik iš dalies: vaikai yra asmenys, kurių amžius 0 – 18 m., jaunimas - 14 – 29 m. Bendradarbiavimą tarp organizacijų tiesiogiai lemia jų struktūra. Skirtingų žinybų struktūra iš esmės skiriasi, taip pat nėra vienodi hierarchijos lygiai, sprendimų priėmimo kultūra. Tai daro įtaką sprendimų priėmimo, tvirtinimo trukmei, kas tiesiogiai atsiliepia bendradarbiavimo spartai. Taip pat kiekviena organizacija pasižymi sau būdinga, unikalia kultūra, kuri pasireiškia per įstaigai būdingą kalbą, specifinį žargoną, bendravimo būdą, užduočių atlikimo spartą, užduočių delegavimą, bendradarbiavimo kultūrą ir kt. Organizacijų veiklos teritorija riboja galimas interesų sritis, taip pat – tarpžinybinį bendradarbiavimą.
3. Remiantis teorine analize, atlikus pusiau struktūrizuoto interviu tyrimą identifikuota, kad pagrindinės tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje *stiprybės* yra šios:
 - 1) įstatymuose numatyta, kad jaunimo politika įgyvendinama bendradarbiaujant ir tarpžinybiškai derinant veiksmus;
 - 2) organizuotas jaunimas yra pagrindinis naujovių jaunimo politikoje nešėjas bei stipresnio tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje advokatas;

3) daugėja veikėjų, institucijų, politikų, suprantančių jaunimo politikos tarpžinybinį pobūdį ir kompleksiskumą;

4) įstatymuose numatyta, kad jaunimo politika įgyvendinama bendradarbiaujant ir tarpžinybiškai derinant veiksmus; Pagrindinės *silpnybės* su kuriomis susiduriama tarpžinybiniame bendradarbiavime yra šios:

1) nei nacionalinei, nei vietos valdžiai jaunimo politika nėra prioritetinga veiklos sritis;

2) institucijos turi daug formalių uždavinių, užduočių, todėl nėra būtinybės ieškoti ir telkti partnerius, o kiekvienas dirba pagal savo siauros srities planus;

3) trūksta politinės valios bendradarbiauti bei geranoriškumo;

4) institucijos bijo konkurencijos;

5) įstatymai nevienodai apibrėžia ir traktuoja „jaunimo“ amžių; 5) tarpžinybinis bendradarbiavimas reikalauja ir laiko ir žmogiškųjų resursų.

REKOMENDACIJOS

Siekiant užtikrinti tinkamą tarpžinybinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje, parengtos šios rekomendacijos:

1. Skirti didesnę dėmesį tarpžinybiniam bendradarbiavimui valstybės valdyme, judėti link integruoto (o ne sektorinio) valdymo;
2. Siekiant efektyvaus tarpžinybinio bendradarbiavimo reikia suvienodinti įstatymuose pateiktą jaunimo amžių, kuris kertasi tarpusavyje.
3. Labai svarbu turėti struktūrą, kurioje susitiktų vyriausybė, jaunimo darbuotojai, tyrėjai ir jauni žmonės kurie iš esmės yra linkę dirbti tarpžinybiškai. Siūlytina sukurti bendrą internetinę platformą visoms įstaigoms dirbančioms jaunimo politikos srityje. Kurioje būtų dalinamasi aktualia informacija, galimybė bendrauti tarpusavyje.
4. Norint turėti pakankamai kvalifikuotus darbuotojus siūloma bent kartą ar du į metus rengti kasmetinės bendras konferencijas ir seminarus norint kelti darbuotojų kvalifikaciją. Tuomet atstovai sužinotų naujų faktų ir pabendratų tarpusavyje, tuomet galima būtų tikėtis glaudesnio tarpžinybinio bendradarbiavimo ir efektyvesnio darbo.
5. Visose Lietuvos miestuose kuriuose dar nėra jaunimo reikalų koordinatoriaus juos paskirti.
6. Rekomenduotina kiekvienų metų pradžioje yra išleisti bukletus, kuriuose būtų aprašoma, kaip ir kiek kiekviena ministerija investuoja į jaunimą, ką daro jaunimo labui, kaip bendradarbiauja tarpusavyje. Manoma šis bukletas padėtų tiek jauniems žmonėms tiek su jaunimu dirbantiems žmonėms gauti aktualią informaciją apie programas, projektų finansavimo galimybes bei paraiškų teikimo tvarką.

LITERATŪRA

- 1.11 Indicators of a (national) Youth policy, European Youth Forum. [žiūrėta: 2015.11.20] prieiga per internetą:
http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/CoE_indicators.pdf
2. Addysg, A., Dysgu, G. (2007). *Young People, Youth Work, Youth Service*. Welsh: Crown Copyright, p. 70.
3. Adaškevičienė, V., Žvirdauskas, D., *Mokinių savivaldos įtaka socializacijos procesams*. Kaunas, 2006.
4. Bagdzevičienė, R., Dapkus, R. (2005). *Regionų plėtra: prisitaikymas prie kintančių rinkos sąlygų ir naujų gebėjimų ugdymas*. Regioninė politika, p. 75. Kaunas: Technologija.
5. Boukobza, E. „*Keys to participation. A practitioners“ guide*. Strasbūras: Europos Tarybos leidykla, 1998.
6. Bower, J., Geudens, T. (2005). *The Full Bridges Report: Promoting Recognition of Youth Work across Europe*. Brussel: Salto-youth Inclusion Resource Centre, p. 90.
7. Bukavickaitė, A., Duoblys, G., *Savivaldos Gidas. Mokinių savivaldos organizavimas ir vadyba mokykloje*. Vilnius, 2009.
8. Buldioski, G., Grimaldi, C., Mitter, S., Titley, G., Wagner, G., *T-kit Nr. 6. Mokymo pagrindai*. Strasbūras: Europos Tarybos leidykla, 2003.
9. Coussée, F., Williamson, H., *The history of youth work in Europe – Relevance for today's youth work policy*. Strasbūras: Europos Tarybos leidykla, 2009.
10. Communication from the Commission to the Council on European policies concerning youth. Adressing the concerns of young people in Europe – implementing the European Youth Pact and promoting active citizenship//Brussels, 30.05.2005, COM (2005) 206 final. [žiūrėta: 2015-11-29]. Prieiga per internetą:
http://ec.europa.eu/youth/index_en.htm
11. Colley, H. ir kt. (2007). *Social inclusion and young people: breaking down the barriers*. Council of Europe Publishing.
12. Corbalan, A. (2008). *Europos jaunimo forumas: dalyvavimo puoselėjimas ir jo skatinimas Europoje*. Po skėčiu, 1(70), 5–6.
13. Dementavičius, J., Jankauskas, A., Kavaliauskaitė, J., Ramonaitė, A., „*Nepažinta Sąjūdžio pramotė: savimi visuomenė Sąjūdžio gimimo istorijoje*“. Kn. J. Dementavičius et al. *Sąjūdžio ištakų beiškant: nepaklusniųjų tinklaveikos galia*. Vilnius: Baltos lankos, 2012.

14. Denstad, F. Y. *Youth Policy Manual, How to develop a national youth strategy*. Strasbūras: Europos Tarybos leidykla, 2009.
15. *Europos informacinių paslaugų tinklo jaunimui interneto svetainė*. [žiūrėta: 2015-10-23].
Prieiga per internetą:
www.eurodesk.lt.
16. *Europos jaunimo fondo interneto svetainė*. [žiūrėta: 2015-10-23]. Prieiga per internetą:
www.eyf.coe.int.
17. *Europos jaunimo politikos centro interneto svetainė*. [žiūrėta: 2015-10-26]. Prieiga per internetą:
www.youth-knowledge.net.
18. *Europos jaunimo portalas*. [žiūrėta: 2015-10-26]. Prieiga per internetą :
<http://europa.eu/youth>.
19. *Europos Tarybos informacijos biuro interneto svetainė*. [žiūrėta: 2015-10-20]. Prieiga per internetą :
www.coe.int.
20. Europos Tarybos informacijos biuro Lietuvoje interneto svetainė., [žiūrėta: 2015-10-23].
Prieiga per internetą
www.etib.lt.
21. Gailius, Ž., Malinauskas, A., Petkauskas, D., Ragauskas, L., *Darbo su jaunimo grupėmis vadovas: neformaliojo ugdymo praktika Lietuvoje*. Vilnius, 2013.
22. Gozdzik-Ormel, Z., *Tark savo žodį!* Strasbūras: Europos Tarybos leidykla, 2008.
23. Hart, R., *Children's Participation from Tokenism to Citizenship*. Florencija: UNICEF Innocenti Research Centre, 1992.
24. Howard, J., Berzin, S., *Never too old: Achieving permanency and sustaining connections for older youth in foster care. Policy and practice perspective*. New York: Evan B. Donaldson Adoption Institute, 2011.
25. Youth Policy Manual, How to develop a national youth strategy, Finn Yrjar Denstad, Council of Europe Publishing, 2009
26. Jaunimo reikalų departamentas, *Jaunimo politika Lietuvoje*. Vilnius: Baltijos kopija, 2010.
27. Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. Valstybės žinios, 2003, Nr. 119-5406.
28. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos knyga „Efektyvios jaunimo politikos link“ 2012. Vilnius. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tinklapis [žiūrėta: 2015-10-20]. Prieiga per internetą:

<http://www.jrd.lt/>

29. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ 2014 metų vasario 16 – kovo 5 dienomis atliktas šalies jaunimo sociologinis tyrimas. [žiūrėta: 2015-10-23]. Prieiga per internetą:
<http://www.jrd.lt/index.php?1608143337>.
30. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2008–2010 metų strateginis veiklos planas, patvirtintas socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. balandžio d. įsakymu Nr. 29. Prieiga per internetą:
<http://www.jrd.lt/index.php?2099014825> [žiūrėta: 2015-10-25].
31. Jasaitis, J.; Ratkevičienė, V. (2007). *Lietuva – besimokančio jaunimo akimis: žinios, požiūriai, sprendimai*. Šiauliai.
32. Lauritzen, P., *Indicators of a National Youth Policy*. Strasbūras: Europos Tarybos leidykla, 2001.
33. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gegužės 14 d. įsakymas Nr. A1-208 dėl Jaunimo darbuotojų veiklos aprašo patvirtinimo, Valstybės žinios, 2013-05-17, Nr. 51-2593.
34. Lindblom, Ch. E., Woodhouse, E. J., *Politikos formavimo procesas*. Vilnius: Algarvė, 1999.
35. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos leidinys „Po skėčiu“, 2007, Nr. 2 (68).
36. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (2008). *Jaunimo politika Lietuvoje ir Lenkijoje*. Vilnius: LiJOT biuras, p. 64.
37. Lietuvos laisvosios rinkos institutas. Lietuvos integracija į Europos Sąjungą. [žiūrėta: 2015-10-02]. Prieiga per internetą:
http://www.lrinka.lt/index.php/analitiniai_darbai/lietuvos_integracija_i_europos_sajunga/2422
38. Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas. Valstybės žinios, 2000, Nr. 66-1987. Teisės aktų duomenų bazė. [žiūrėta: 2015-10-02]. Prieiga per internetą:
www.litlex.lt.
39. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406). Teisės aktų duomenų bazė. [žiūrėta: 2015-05-02]. Prieiga per internetą:
www.litlex.lt
40. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo 2, 4, 5, 6, 7, 10, 13 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 7(1) straipsniu įstatymas (Žin., 2005, Nr. 144-5238). Teisės aktų duomenų bazė. [žiūrėta: 2015-10-02]. Prieiga per internetą:

www.litlex.lt

41. Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. birželio 27 d. nutarimas Nr. I-1413 „Dėl valstybinės jaunimo politikos koncepcijos“. Valstybės žinios. 1996, Nr. 65-1537.
42. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 11 d. įsakymas Nr. A1-100 „Dėl Jaunimo reikalų departamento prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2006, Nr. 42-1528.
43. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“. Valstybės žinios. 2008, Nr. 29-1042.
44. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. A1-157 „Dėl jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2008, Nr. 60-2273.
45. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. spalio 7 d. nutarimas Nr. 1167 „Dėl valstybinės jaunimo reikalų tarybos nuostatų ir valstybinio jaunimo fondo įstatų patvirtinimo“. Valstybės žinios. 1996, Nr. 98-2245.
46. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 10 d. nutarimas Nr. 5 „Dėl Nacionalinės gyventojų senėjimo pasekmių įveikimo strategijos įgyvendinimo 2005–2013 metų priemonių patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2005, Nr. 5-112.
47. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. nutarimas Nr. 898 „Dėl jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 metų programos patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2007, Nr. 95-3825.
48. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. lapkričio 28 d. nutarimas Nr. 1269 „Dėl regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo 2007–2010 metų programos“. Valstybės žinios. 2007, Nr. 127-5185.
49. Meldžiukas, J., *Lietuvos jaunimo organizacijų taryba 15 metų*. Vilnius: Baltos lankos, 2007.
50. Monkevičius, M. (2011). *Lietuvos jaunimo organizacijų taryba: 15 metų*. Vilnius: UAB „Baltijos kopija“, p. 65.
51. Kučikas, A. (2007). *Savivaldybių vaidmuo jaunimo politikos raidos perspektyvoje*. Po skėčiu, 2(68), 3–6.
52. Kriaučiūnas, N., Ragauskas, L., *Metodų ir priemonių rinkinys „Pažink Europą“*. Vilnius, 2013.

53. Parsons, W. „*Viešoji politika. Politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas*“. Vilnius: Eugrimas, 2001.
54. Rhodes, R., „*The new governance: governing without government*“. *Political Studies*, (XLIV), 1996, 652-667.
55. Robbins, S., *Organizacinės elgsenos pagrindai*. Kaunas: Poligrafija ir informatika, 2003 22.
56. Sakalauskas, G., Kriaučiūnas, N., Malinauskas, A., Miginis, N., Paddison, N. Petkauskas, D., Ragauskas, L., *Jaunimo darbuotojų sertifikavimo metodika*. Vilnius, 2010.
57. *Training material. Advocacy: Building Skills for NGO Leaders*, Vašingtonas: CEDPA, 1999.
58. Ulozas, M., Miginis, N., *Tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje nacionaliniu lygmeniu analizė*. Vilnius, 2011.
59. Vaicekauskienė, V. „*Švietimo politikos analizės pagrindai*“. Vilnius: Logotipas, 2007.

PRIEDAS

TYRIMO KLAUSIMYNAS

Gerbiamas Respondente,

Ši apklausa yra svarbi siekiant atskleisti Tarpžinybinio bendradarbiavimo Lietuvos jaunimo politikoje įgyvendinimo problemas. Šiuo klausimynu, pasitelkdami Jūsų, kaip eksperto susijusio su jaunimo politikos įgyvendinimu kompetenciją ir patirtį, siekiame nustatyti tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinat jaunimo politiką Lietuvoje stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes. Gauti duomenys bus panaudoti rengiant magistro baigiamąjį projektą.

1. Vardas Pavardė, pareigos
2. Kas Jūsų manymu yra atsakingas už jaunimo politikos formavimą Lietuvoje?
3. Įvertinkite Lietuvoje įgyvendinamą jaunimo politiką. Pateikite savo nuomonę įvertindami skalėje nuo 1 iki 5. 1-visiškai nesutinkate su vykdomais veiksmais, o 5 - visiškai sutinkate su valstybės vykdomais veiksmais.
4. Kokias sritis susijusias su jaunimo politika siūlytumėte koreguoti pirmiausiai?
5. Koks Jūsų organizacijos/įstaigos teigiamas indėlis jaunimo politikos srityje?
6. Įvertinkite įstaigų/organizacijų kurios dirba su jaunimo politika tarpžinybinį bendradarbiavimą. Pateikite savo nuomonę įvertindami jų bendradarbiavimo lygį nuo 1 iki 5. 1- labai žemas bendradarbiavimo lygis, o 5 – labai aukštas bendradarbiavimo lygis.
7. Su kokiomis jaunimo organizacijomis ar įstaigomis bendradarbiauja Jūsų įstaiga, kaip vyksta bendradarbiavimas?
8. Kokias išskirtumėte Stiprybes bei Silpnybes tarpžinybinių tinklų praktiniame veikime?
9. Kaip manote, kas institucijoms trukdo efektyviai bendradarbiauti formuojant jaunimo politiką?
10. Kaip manote, kas labiausiai paskatintų institucijas bendradarbiauti vykdant jaunimo politiką?